

Новы Час

ТРЭЦЯСЕКТАРНЫ БЕЛАРУС

Выклік і магчымасці для грамадзянскай супольнасці

Стар. 5

ЁУРАПЕЙСКА-БЕЛАРУСКІЯ ДЫФІРАМБЫ ІНВЕСТЫЦЫЯМ

Семінар «Паляпшэнне ўмоў для прыцягнення замежных інвестыцый» стаў пляцоўкай для абмену пазітыўнымі высновамі і выказваннямі...

Стар. 4

ГЛЯДЗІЦЕ ХТО СЫХОДЗІЦЬ

Калі верыць расійскай прэсе, Дзмітрый Мядзведзеў адпраўляе ў адстаўку Муртазу Рахімава — самага аўтарытарнага расійскага губернатара.

Стар. 12

САНКТУАРЫ СВ. МІКАЛАЯ І МЕМАРЫЯЛ БОНЫ СФОРЦА, ПОЛЬСКАЙ КАРАЛЕВЫ І ВЯЛІКАЙ ЛІТОЎСКАЙ КНЯГІНІ

Стар. 15

ЧЫТАЙЦЕ

Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

Падарунак балерынам «Мы танчым у офісе»

Размова Марыі Мартысевіч
са статуямі Опернага тэатра

ГЕАПАЛІТЫКА

ПАРЛАМЕНТАРЫ АБСЕ ЎБАЧЫЛІ «ВЯСЁЛАЕ ЖЫЦЦЁ»

Вольга Хвой

У Беларусі адбываюцца пазітыўныя перамены. Яны не маюць радыкальнага характару, а адбываюцца ў рэжыме «крок за крокам». Такое меркаванне выказала кіраўніца рабочай группы па Беларусі Парламенцкай асамблей Арганізацыі па бяспечы і супрацоўніцтву ў Еўропе Ута Цапф падчас сустэречы з журналістамі ў Мінску.

Фота Юрыя Дудзініча

Гэтымі днямі ў Беларусі з афіцыйным візітам знаходзіцца дэлегацыя Парламенцкай Асамблей АБСЕ пад кіраўніцтвам презідэнта Асамблі Жуана Суарыша. Візіт мае палітычна-еканамічную тэматыку: у праграме — шэраг сустэреч з прадстаўнікамі беларускага парламенту, апазіцыі, недзяржаўных арганізацый, міністэрстваў замежных спраў і інфармацыі. Але галоўнай мэтай прыезду дэлегацыі ў Мінск быў удзел у семінары «Паляпшэнне ўмоў для прыцягнення замежных інвестыцый».

Гэты семінар Ута Цапф называўся «шматабяцальным», хоць канкрэтныя фірмы і інвестораў, якія гатовыя прыйсці ў Беларусь, назваць адмовілася, падкрэсліўшы, што цяпер галоўнае — стварыць для іх спрэильны клімат, рэфармаваць падатковую і заканадаўчую сістэмы. Яна адзначыла, што семінар праходзіць у час, калі яго тэма асабліва актуальная. Разам з тым Парламенцкая Асамблея

адчуваем, што справы цяпер ідуць хутчэй і лягчэй, і дыялог з прадстаўнікамі парламента, і адміністрацыі Беларусі таксама.

І калі мы размаўлялі з прадстаўнікамі апазіцыі, мы адчулы, што іх жыццё палепшылася, стала больш вясёлым, але праграс мог бы быць больш заўажнім. Я хачу падкрэсліць, што мы рады працягнуць дыялог, асабліва па тэме, якая ў часы кризису набывае вастрыню».

Прэс-служба Беларускай асацыяцыі журналістаў прыводзіць выказванне старшыні саюза Жанны Літвіной пасля сустэречы з дэлегацыяй Парламенцкай асамблей АБСЕ. «Тыя факты, якімі напоўнена наша жыццё, сведчаць пра негатыўнасць улады да кампрамісаў, — адзначыла Жанна Літвіна. — Складваецца ўражанне, што дыялог унутры краіны ўладам не патрэбны. Доказам таму — рэзкія выказванні кіраўніка дзяржавы на адрас «пасярэднікаў» у яго перамовах з еўрапейскімі структурамі. А між тым, наўрад

ці можна разлічваць на якіясь змяненні, калі дыялог унутры нашага грамадства не будзе адным з прыярытэтавых. «Размарожваючы» стасункі з афіцыйнымі Мінскам, еўрапейскія інстытуты павінныя памятаць, што грамадзянская супольнасць Беларусі мусіць заставацца паўнавартаснай удзельніцай перамоўных працэсаў».

Ута Цапф адзначыла, што перамены да лепшага ў Беларусі не радыкальныя: «Іх можна ахарактарызаваць як крок за крокам». Жаданне беларускага кіраўніцтва перагледзець некаторыя аспекты заканадаўства краіны, па словах спадарыні Цапф, выклікае павагу і жаданне працягваць контакты. У якасці станоўчага прыкладу яна распавяла, што калега набыў ёй у шапку «Белсаюздруку» ў Адміністрацыі презідэнта адну з дзвюх недзяржаўных газет, якія напрыканцы мінулага года вярнулі ў сістэму дзяржаўнага распаўсюду. Гэтую газету спадарыня Цапф паабязцала захаваць,

відаць, як сімвал плёну сваёй працы. Ва ўнісон спадарыні Цапф прэзідэнт Асамблі Жуан Суарыш адзначыў, што «наперадзе вялікі шлях, але сам факт пачатку руху пазітыўны. Мы адчулы, што апазіцыя не стараеца, каб Еўропа прымала санкцыі супраць Беларусі. Пазіцыя АБСЭ — Беларусь не павінна быць у ізоляцыі».

Апошнім часам шырокая абмяркоўваецца магчымасць запрашэння кіраўніка Беларусі Аляксандра Лукашэнкі на майскі саміт кіраўнікоў краін Еўрасаюза і іх суседзяў у Праге. Станоўчае рашэнне па гэтаму пытанню будзе азначаць, што Еўропа ці не канчатковая змірылася з Беларуссю, якая яна ёсць, і пасля гадоў адпрэчвання «апошній дыктатуры» гатовая перайсці да супрацоўніцтва з ёй.

Відавочна, што цяпер еўрапейскіх чыноўніках больш хвалююць геапалітычныя проблемы, чым проблемы з дэмакратыяй унутры Беларусі. Адным з вырашальных пунктаў можа стаць прызнанне ці непрызнанне краінай суверэнітэту Абхазіі і Паўднёвой Асесіі. Ута Цапф паведаміла, што гэтая ж тэма абмяркоўвалася ў Міністэрстве замежных спраў, паколькі прызнанне Абхазіі і Паўднёвой Асесіі — далікатнае палітычнае пытанне, вырашэнне якога будзе мець уплыў на бяспеку ў Еўропе. Пытанне мусіць абмяркоўвацца шырокі і рознабакова. Кіраўнік беларускай дэлегацыі ў Парламенцкай Асамблей АБСЕ, член парламента Валерый Іваноў сказаў журнالістам, што «цалкам згодны» з Утай Цапф у тым, што «гэта пытанне патрабуе грунтуючага разгляду», і ёсць верагоднасць, што падчас вясенняй сесіі прызнанне Абхазіі і Паўднёвой Асесіі не будзе абмяркоўвацца.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

▼ НАВІНЫ РЭГІЁНАЎ

БРЭСТ. ДА СУСВЕТНАГА ДНЯ БАРАЦЬБЫ З ТУБЕРКУЛЁЗАМ

У Брэсце 10 сакавіка стартавала дабрачынная акцыя, прымеркаваная да Сусветнага дня барацьбы з туберкулёзам, які адзначаецца 24 сакавіка.

Яе арганізатор — гарадская арганізацыя Беларускага таварыства Чырвонага Крыжа. Падчас акцыі, якая доўжыцца ў Брэсце да 31 сакавіка, будзе праводзіцца збор ахвяравання, а таксама новага адзення, абутику, сродкі асбістай гігіены для незаможных жыхароў абласнога цэнтра, хворых на туберкулёз. У акцыі задзейнчаны валанцёры і актыўсты пярвічных арганізацый БТЧК абласнога цэнтра.

Мэта акцыі — прыцягнучы увагу грамадскасці да проблем туберкулёзу і аказання дапамогі хворым.

17-18 сакавіка супрацоўнікі гарадской арганізацыі Беларускага таварыства Чырвонага Крыжа восьмушыць удзел у аперацыі «Бомж», адна з задач якой — выяўленне сядр такоі катэгорыі асоб хворых на туберкулёз. Чырвоны Крыж забяспечыць іх адзеннем.

ГОМЕЛЬ. ПАДАРУНКІ МУЗЕЮ

Фонды музея Гомельскага палаца-паркавага ансамбля папоўніліся новымі экспанатамі.

Абрадавы стараверскі складанчык бронзавага ліцця, датаваны другой паловай XIX стагоддзя, падарыў музею гамельчанін Міхаіл Кукса.

Такога кшталту складанчыкі з'яўляюцца культавымі предметамі стараверства, патлумачыла навуковы супрацоўнік Гомельскага палаца-паркавага ансамбля Ганна Кузьміч. Паводле яе слоў, «у стараверстве меднае ліццё выкарыстоўвалася шырока і было надзвычай каштоўным».

Апрача таго, супрацоўнікі аптэкі № 176 Гомеля падарылі зімовому саду палаца Румянцевых-Паскевіч дзве фінікавыя пальмы. Прыкладна 30 гадоў гэтыя расліны раслі ў гандлёвой зале аптэкі, а цяпер будуть упрыгожваць аранжэрэю палаца.

АСТРАВЕЦ. АКТЫВІСТЫ ЗВЯРНУЛІСЯ Ў ПРАКУРАТУРУ

6 сакавіка ў Астраўцы была здзейснена спроба затрымання грамадскага актыўіста Івана Крука за распаўсюд «Астравецкага весніка», незалежнага бюлетэня на антыядзерную тэматыку.

Актыўісты ініцыятывы «Астравецкая атамная — гэта злачынства» М. Уласевіч і І. Крук вымушаныя былі звярнуцца ў пракуратуру з нагоды чарговай правакацыі, учыненай у свой адрас.

Нагадаем, у мінулым месяцы ноччу ў шэрагу населеных пунктаў Астравецкага і Смаргонскага раёнаў невядомыя раскідалі ўлёткі, якія ўтрымлівалі зняважлівую фальшивыя звесткі пра лідэраў ініцыятывы. М. Уласевіч і І. Крук патрабуюць распачаць крымінальную справу па факце выдання ўлёткі, якія ўтрымліваюць паклён і абразы, і прыцягнучь усіх вінаватых да крымінальнай адказнасці.

► РЭПРЕСІИ

ПАШКЕВІЧ ПАПЯРЭДЖАНЫ

Лідэр маладзёжнай арганізацыі Аб'яднанай грамадзянскай партыі «Маладыя дэмакраты» Міхаіл Пашкевіч папярэджаны за парушэнне рэжыму адбывання пакарання.

Летась М. Пашкевіч быў прыгвораны судом Цэнтральнага раёна Мінска да двух гадоў амежавання волі без накіравання ў месца адбывання пакарання. Ён павінен прытымлівацца спецыяльнага рэжыму. Падчас адбывання пакарання дастатковая тройчы парушыць рэжым, каб была распачата вытворчасць на падставе артыкула 415 Крымінальнага кодэкса (ухіленне ад адбывання пакарання ў выглядзе амежавання волі).

Пакаранне згодна з гэтым артыкулам — ад паўгода да трох гадоў пазбаўлення волі.

Як сказаў сам Пашкевіч, 5 сакавіка ён ненадоўга затрымаўся на працы і ў выніку з-за проблем з транспартам спазніўся дамоў на 20 хвілін. «Гэта і паслужыла падставай для «правапарушэння», — сказаў М. Пашкевіч. Паводле яго слоў, супрацоўнікі міліцыі прыйшлі да яго дамоў праз восем хвілін пасля таго, як выйшаў час, калі ён павінен быў з'явіцца дома.

«Усе гэтыя праblems пачаліся пасля таго, як я быў абрани старшынёй арганізацыі «Маладыя дэмакраты». 22 лютага прайшоў з'езд. Дагэтуль мяне паўгода не чапалі. Цяпер пачаліся праверкі, прычым дастатковая жорсткія», — зазначыў Пашкевіч.

► АКЦЫЯ

ПРАФСАЮЗ ЗАКЛІКАЕ ДА ПРАТЭСТАЎ

Прафсаюз работнікаў
радыёэлектроннай
прамысловасці плануе
3 красавіка правесці
агульнарэспубліканскую
акцыю пратэсту, паведаміў
БелаПАН адзін з лідэраў
арганізацыі Аляксандр
Бухвостаў.

Паводле яго слоў, такое рашэнне было прынята 9 сакавіка на пасяджэнні прэзідіума прафсаюза ў сувязі з адмаўленнем уладаў зарэгістраваць пярвічныя арганізацыі РЭП у Магілёве, Віцебску і Гомелі. Бухвостаў таксама паведаміў, што на пасяджэнні прэзідіума прафсаюза прынята рашэнне звярнуцца ў суд. Цяпер рыхтуецца скарга на адмаўленне ў рэгістрацыі пярвічак. Паводле яго слоў, інфармацыя пра адмаўленне ў рэгістрацыі таксама накіравана ў Міжнародную арганізацыю працы.

Як паведамлялася раней, з 5 па 27 сакавіка ў Жэневе пройдзе 304-я сесія Адміністрацыйнага савета МАП. Чакаецца, што падчас сесіі ў Міжнародным бюро працы (МБП) пройдзецца кансультантай з удзелам беларускай дэлегацыі па пытаннях супрацоўніцтва з МАП, у тым ліку

на выкананні краінай рэкамендацый арганізацыі. Прадугледжваецца, што яны адбудуцца пасля 20 сакавіка. Нагадаем, у 2003 годзе Адміністрацыйны савет МАП пачаў расследаванне пра парушэнне праў прафсаюзаў у Беларусі ў сувязі са скаргай незалежных прафсаюзаў. У выніку Беларусь пяць разоў уносілася ў спецараграф даклада Міжнароднай канферэнцыі працы як краіна, дзе парушаюцца праўы прафсаюзаў.

За гэта ў чэрвені 2007 года Беларусь была выключана з

Генеральнай сістэмы прэферэнцый Еўрасаюза. Для яе вяртання ўрад павінен выкананы 12 рэкамендацый МАП, у прыватнасці, даць незалежным прафсаюзам магчымасць рэгістраваць свае пярвічныя арганізацыі; даць ім права працаваць нароўні з афіцыйнымі прафсаюзамі; спыніць пераслед грамадзян па прафсаюзнай прыналежнасці; забяспечыць усім прафсаюзным аўяднанням права ўдзелу ў вырашэнні важных сацыяльных проблем краіны.

► КОНКУРС

ПРАВААБАРОНЦЫ СУПРАЦЬ ПАКАРАННЯ СМЕРЦЮ

Беларускія праваабарончыя арганізацыі абавязалі конкурс творчых работ на тэму адмены пакарання смерцю. Пра гэта БелаПАН паведаміў старшыня рэспубліканскага праваабарончага аб'яднання «Беларускі Хельсінскі камітэт» Алег Гулак.

Паводле яго слоў, конкурс праводзіцца ў межах кампаніі «Праваабаронцы супраць пакарання смерцю», якая стартавала 26 студзеня. Яе мэтай з'яўляецца спыненне прымяняння пакарання смерцю ў краіне і далучэнне Беларусі да агульнаеўрапейскіх канштотнасцей.

«Гэты конкурс абсалютна свабодны. Для ўдзелу ў ім прымаюцца работы ў электронным выглядзе ў любых жанрах. Гэта могуць быць фотаработы, малюнкі, калажы, друкаваныя матэрыялы, артыкулы і іншае», — сказаў Гулак.

Удзельнікам конкурсу прымаюцца выказаць сваё стаўленне да выключчай меры пакарання. Пры гэтым Гулак зазначыў, што Беларусь — адзінай краінай у Еўропе, дзе дагэтуль прымяняе пакаранне смерцю.

Конкурс праводзіцца пад эгідай БХК, Беларускага ПЭН-цэнтра, Саюза беларускіх пісьменнікаў і Беларускай асацыяцыі журнالістаў.

► ФІНАНСЫ

ДЭВАЛЬВАЦЫЯ РУБЛЯ НЕ ДАЛА

Дэвальвацыя рубля не прынесла чаканага эффекту, заявіў старшыня Асацыяцыі беларускіх банкаў Фелікс Чарняўскі 10 сакавіка на пасяджэнні Рэспубліканскага савета дырэктараў Беларускай навукова-прамысловай асацыяцыі.

Паводле слоў Ф. Чарняўскага, меркавалася, што пасля 20-пра-

цэнтнай дэвальвацыі патанее прафукцыя на зневініх рынках «і мы зможам адразу ўладаць, але гэта не адбылося».

Эксперт адзначыў скарачэнне ў студзені аўтамабільных экспартаў, пры гэтым «імпарт скараціўся ў меншай ступені». «Нам неабходна актыўна працаваць па прасоўванні тавараў на зневініх рынках, ствараць гандлёвія дамы, сеткі дылероў», — сказаў старшыня АББ. Паводле яго меркавання, «стройнай сістэмы зневінія маркетынгу» пакуль няма.

Чарняўскі лічыць неабходным пасылаць студэнтаў на вучобу за мяжу, праводзіць аналіз зневініх рынкаў, актыўізваць працу дыпламатычных службаў і адначасова стымуляваць унутраны попыт. «Менавіта прадпрыемствам, здольнымі рэалізоўваць сваю прафукцыю, трэба выдаць крэдыты», — падкрэсліў банкір, адзначыўшы, што «сёння танных крэдытаў не будзе».

Паводле БелаПАН

► РОЗДУМ

СТРАТА

Вольга ХВОІН

У ноч на 7 сакавіка салігорская праваабаронца Яна Палякова скончыла жыццё самагубствам.

За некалькі дзён да гэтага — 3 сакавіка — суд Салігорскага раёна (суддя Бураўцаў) прызнаў Яну Палякову вінаватай у парушэнні часткі 2 артыкула 400 Крыміналнага кодэкса Беларусі «(Заведама ілжывы данос) і прыгыварыў да двух с паловай гадоў «хіміі». Акрамя абмежавання волі, суд запатрабаваў кампенсаваць «маральнную шкоду» ў памеры аднаго мільёна рублёў на карысць пачярпелага ўчастковага міліцыі Віктара Пугачова, які нядайна выйшаў на пенсію.

Гісторыя супрацьстаяння праваабаронцы і міліцыянта цягнулася ад лістапада мінулага года. Тады Яна Палякова паведамляла, што за апазыцыйную дзеянасць (падчас леташняй выбарчай кампаніі праваабаронца ўваходзіла ўніцыятыўную групу кандыдатаў дэпутаты Вольгі Казулінай) яе

неаднаразова затрымлівалі супрацоўнікі міліцыі. У аддзяленні жанчыну збівалі, а аднойчы ледзь не зламалі руку. Жанчына сцвярджала, што збіваў яе супрацоўнік міліцыі Пугачоў.

Вырак суда Яна Палякова ўспрыняла абвострана балоча. Натуральная, такія перспектывы мала каму могуць паднімць настрой. А тут яшчэ у газете «СБ — Беларусь сегодня» 6 сакавіка выйшаў артыкул «Много у нас диковин, кожды чудак — Бетховен!», у якім Яну ўздзекліваў абрэзлівай форме выставілі як неадэксватную асобу. Невядома, ці бачыла яна гэтае дзецишча дзяржаўнай журналістыкі, але назаўтра жанчыны не стала.

Радкі зверша Вадзіма Шэфнера «Словом можно убить, словом можно спасти...» ведае бадай кожны журналіст, але мала хто задумваецца, што першыя зрабіць куды лягчэй. Цікаўца і навешваць ярлыкі — проста, прадбачыць наступствы не заўсёды магчыма. Падзяліўшыся на два лагеры, беларускія журналісты даўно не з'ўважаюць, што часам балансуюць на мякы, барацьба ідэй прытупляе пачуцці адказнасці і этыкі.

Старшыня Беларускай асацыяцыі журналістаў Жанна Літвіна назвала матэрыял у СБ «Абсалютна глюснай абрэзлівай публікацыяй; ганебнай з'явай у беларускай журналістыцы — і такое недапушчальна не толькі ў асобна ўзятай газете, якой з'яўляецца «Советская Беларуссия», але і наогул у нашай журналістыцы. Гэта — ганьба». Праваабаронцы выступілі з патрабаваннем правесці рассле-

даванне факта гібелі. Але ўсё ўжо постфактум.

Быць не як усе, пайсці супраць агульнай плыні — на гэта не ў кожнага стае моцы. У Яны Паляковай было, але не хапіла, каб утрымацца. Як там сталася, цяпер нікому не вядома, ды чалавека няма. У найноўшай гісторыі Беларусі амаль кожны, хто ступіў на нязручную ўладам сцежку, актыўна адстойваў сваю пазіцыю, так інакш сутыкаўся

з цкаваннем і пераследам. Адным звоніць на працу спецслужбы, у другіх шантажуюць бацькоў, пагражают, паклёнічаюць, паліваюць брудам, навешваюць ярлыкі «адмарозкаў». І выйсця з гэтага кола толькі два: з'ехаць ці стаць у агульны строй. Яна абрала трэцяе.

Пасля трагедыі пачынаеш ацэніваць-анализаць, як актывістам-адзіночкамі жывеца ў невялікіх мястечках. Не хочацца прыводзіць у гэтым канцэпце паралелі, і тым больш імёны-прозвішчы, але патэнцыйна на такой мяжы могуць аказацца не адзінкі, а куды больш. У правінцыі ўсе адзін аднаго ведаюць, ад чужога вока вока і языка нічога не схаваеш. І паплечнікаў-аднадумцаў звычайна нямнога. Такія людзі часта падаюцца дзівакамі, а насамреч яны проста не хочуць быць у сістэме. І патрэбна ім звычайна падтрымка ды пачуццё пляча. Не так і многа, але і нямала, бо ў кожнага свой клопат і не ўсім стае часу, цярпення, разумення.

Яна Палякова не была «раскрученай» асобай. Пра яе ведала вузкае кола людзей, у прэсе асаблівай інфармацыйнай хвалі з нагоды канфлікту таксама не было. Магчыма, гэта занадта цынічна, але кожная такая страта як электрапшок для грамадства, што страсае наліплае раўнадушша ды прымушае паглядзець на сябе і свет з іншых крэтыэрэй ў і ацэнак. Толькі іншыя і надоўга?

▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

ЕЎРААБЛОМ

Сяргей САЛАЎЕУ

Мы так спадзяваліся, так рыхталіся да гэтага візіту! А на гэтым тыдні абламіліся. Урад Беларусі і ёўракамісар па зневініх сувязях з Еўрапейскай палітыцы суседства Беніта Ферэра-Вальднер дамовіліся пра перанос яе візіту ў Мінск.

Візіт спадарыні Ферэра-Вальднера планаваўся на 12 сакавіка. Але ж спадарыня Вальднер выказалаася пра Беларусь, выступаючы 9 сакавіка ў Лондане перад супрацоўнікамі няўрадавай арганізацыі «Чэтэм Хаўс» (Каралеўскі інстытут міжнародных адносінай).

Ёўракамісар падкрэсліў, што ў Беларусі ёсьць «шанс стаць бліжэйшай да Еўрасаюза». «Мы сапраўды бачым магчымасць наблізіць Беларусь і гатовы шмат для гэтага зрабіць», — цытуе Ферэра-Вальднера агенцтва «Рэйтар». Паводле яе слоў, праограма ЕС «Усходнія партнёрства», якая прадугледжвае дапамогу для краін Усходніх Еўроп, павінны ахапіць і Беларусь, але каб гэта адбылося, «мы хочам бачыць там больш палітычных реформ».

Цяперашнюю сітуацыю ў Беларусі яна ахарактарызowała як «два крокі наперад, адзін назад». «Мы задаволены тым, што палітычныя зняволеня былі вызвалены, але нам не падабаецца, што цяпер іншыя змешчаны пад арышт, — сказала ёўракамісар. — З другога боку, некоторыя няўрадавыя арганізацыі былі зарэгістраваны, не-

каторыя апазыцыйныя газеты могуць друкавацца. Гэта ўсё добрыя крокі, але мы хочам бачыць больш сістэмных зменай».

«Сістэмныя змены» не прымусілі сябе чакаць. Толькі 10 сакавіка прэсслужба презідэнта паведамляла, што Аляксандр Лукашэнка наведае Арmenію з рабочым візітам, і дамоўленасць пра гэта была дасягнутая 9 сакавіка падчас зацвярджэння задумы аперату́на-стратэгічных вучэнняў «Захад-2009».

«Мы — хачу падкрэсліць гэта асабліва — з усімі хочам жыць у згодзе. Аднак, каб неба над галавой наших грамадзян было мірным, армія павінна вучыцца ваяваць», — падкрэсліў прэзідэнт.

Інакш, як «ёўрапейскім дэмаршам» такія крокі не назавеш. Бачна, што пасля заяў Ферэра-Вальднера Аляксандр Лукашэнка не пажадаў з ёй сустракацца. І тэрмінова вылецеў у Арmenію.

Тым не менш, ёўрапейцы не адмалююцца ад супрацоўніцтва з Беларусью, хаця кухталёў нашай уладзе выдаюць канкretна. 11 сакавіка ў Мінску перад пачаткам міжнароднага семінара «Паліяшэнне клімату для замежных інвестыцый» прайшла прэс-канферэнцыя рабочай групы Парламенцкай асамбліі АБСЕ па Беларусі. Кіраўнік рабочай групы Ута Цапф так ацаніла сітуацыю ў краіне: «Не магу сказаць, што ў Беларусі адбыліся радыкальныя змяненні да лепшага. Лепш за ўсё ахарактарызаўца гэта як прагрэс невялікімі крокамі. Але ўжо тое, што ўрад хоча весці дыялог і мае намер пачаць перагляд заканадаўства ў адпаведнасці з ёўрапейскімі стандартамі, — само гэтае жаданне выклікае павагу і жаданне працягваць канкты».

Карацей, мы мірныя людзі, але наш бронеагнікі заўсёды стаіць на запасным пунці. Мы можам піць армянскі каньяк, але калі Ѹтунца ў нашу вочы, усыпем па самае не магу. І няма чаго ёўрапейцам нам

«Рашэнне аб прызнанні незалежнасці Абхазіі і Паўднёвой Асесіі будзе прымыць беларускі парламент, і я не буду даваць яму ніякіх указанняў», — заявіў Аляксандр Лукашэнка 6 сакавіка ў аэрапорце горада Ніш «Канстанцін Вялікі» перад адлётам у Мінск. А прыляцейшы ў Мінск, Лукашэнка заявіў, што Беларусь не разглядае «ніводную дзяржаву ў якасці праціўніка». Прагэта ён заявіў 10 сакавіка падчас зацвярджэння задумы аперату́на-стратэгічных вучэнняў «Захад-2009».

«Мы — хачу падкрэсліць гэта асабліва — з усімі хочам жыць у згодзе. Аднак, каб неба над галавой наших грамадзян было мірным, армія павінна вучыцца ваяваць», — падкрэсліў прэзідэнт.

«Зыходзячы з патраб абароны дзяржавы, сучасных тэндэнцый узброенага супрацьборства, узроўню ваенай небяспекі, нашых эканамічных магчымасцей, летасці былі распрацаваны новыя асноватворчыя дакументы: канцепцыя развіцця будаўніцтва ўзброеных сіл да 2020 года і план абароны краіны, — паведаміў Лукашэнка. — У іх вызначаны асноўныя прынцыпы нашай ваенай палітыкі і кірункі развіцця беларускай арміі».

Лукашэнка падкрэсліў, што Беларусь выходитці на новы ўзровень практичнага ўзаемадзеяння з Расіяй сіл да 2020 года і план абароны краіны, — паведаміў Лукашэнка. — У іх вызначаны асноўныя прынцыпы нашай палітыкі і кірункі развіцця беларускай арміі». Паводле яе слоў, работа па лібералізацыі эканомікі патрабуе паскарэння, каб надаць новы імпульс буйным прадпрыемствам, малому і сярэдніму бізнесу. Зробленых заходаў недастатковая, яны не могуць цалкам забяспечаваць устойлівасць працы.

Яна заклікала ўсіх зацікаўленых асабаў накіроўваць працаваны па пераадоленні крызісу ва ўрад. «Сёння стаіць пытанне аб выжыванні эканомікі, і мы адкрытыя да пошуку выхадаў з крызісу і амбэркавання працапоўкі», — падкрэсліў Старчанка.

Паводле слоў намесніка міністра, усе мерапрыемствы па пераадоленні фінансавага крызісу скіраваны на

указваць, якія крокі і куды рабіць. Самі з вусамі.

А тым часам да нас набліжаецца сусветны эканамічны крыйзіс. 10 сакавіка намеснік міністра эканомікі Таццяна Старчанка паведаміла, што «сёння стаіць пытанне аб выжыванні беларускай эканомікі». Паводле яе слоў, работа па лібералізацыі эканомікі патрабуе паскарэння, каб надаць новы імпульс буйным прадпрыемствам, малому і сярэдніму бізнесу. Зробленых заходаў недастатковая, яны не могуць цалкам забяспечаваць устойлівасць працы.

Яна заклікала ўсіх зацікаўленых асабаў накіроўваць працаваны па пераадоленні крызісу ва ўрад. «Сёння стаіць пытанне аб выжыванні эканомікі, і мы адкрытыя да пошуку выхадаў з крызісу і амбэркавання працапоўкі», — падкрэсліў Старчанка.

Паводле слоў намесніка міністра, усе мерапрыемствы па пераадоленні фінансавага крызісу скіраваны на

указваць, якія крокі і куды рабіць. Самі з вусамі.

А тым часам да нас набліжаецца сусветны эканамічны крыйзіс. 10 сакавіка намеснік міністра эканомікі Таццяна Старчанка паведаміла, што «сёння стаіць пытанне аб выжыванні беларускай эканомікі». Паводле яе слоў, работа па лібералізацыі эканомікі патрабуе паскарэння, каб надаць новы імпульс буйным прадпрыемствам, малому і сярэдніму бізнесу. Зробленых заходаў недастатковая, яны не могуць цалком забяспечаваць устойлівасць працы.

Яна заклікала ўсіх зацікаўленых асабаў накіроўваць працаваны па пераадоленні крызісу ва ўрад. «Сёння стаіць пытанне аб выжыванні эканомікі, і мы адкрытыя да пошуку выхадаў з крызісу і амбэркавання працапоўкі», — падкрэсліў Старчанка.

Паводле слоў намесніка міністра, усе мерапрыемствы па пераадоленні фінансавага крызісу скіраваны на

ПАЛІТЫКА

► ПАЗІЦЫЯ

ЛЯБЕДЗЬКА І КАЗУЛІН СУПРАЦЬ

Анатоль Лябедзька
і Аляксандр Казулін
супраць візіту Лукашэнкі
ў Прагу. Такую пазіцыю
яны выказалі ў час сваіх
перамоваў з дэпутатамі
Еўрапарламента ў
Страсбургу, паведамляе
прэс-служба Аб'яднанай
грамадзянскай партыі.

На думку былога палітвізня Казуліна, магчымае запрашэнне беларускага кіраўніка на майскі саміт кіраўнікоў краін Еўрасаюза іх суседзяў у Прагу можа абазначаць, што «еўрапейская каштоўнасці будуць прынесены ў ахвяру эканамічнаму прагматызму, і калі гэта адбудзеца, то можа быць успрынята як заняпад многіх ідэалаў Еўрасаюза і ў цэлым Еўропы».

Паводле лідэра АГП, запрашэнне Лукашэнкі ў Прагу многімі ў Беларусі будзе разглядацца як «індульгэнцыя за ўсё, што ім рабілася ў Беларусі апошніх 15 гадоў і карт-бланш на новыя дзеянні, якія не адпавядаюць еўрапейскім каштоўнасцям і стандартам».

Беларускія палітыкі сустэрэліся з «Балтыскай групай» Еўрапарламента і кіраўніком дэлегацыі па сувязях з Беларуссю Яцкем Пратасевічам.

► ВІСНОВА

БЕЛАРУСЬ — АДНА З САМЫХ НЕСВАБОДНЫХ

Беларусь летась была
ў дваццаты самых
несвабодных дзяржаваў
свету.

Да такой высновы прыйшлі эксперты амерыканскай даследчай арганізацыі «Freedom House». Штогадовая справа з дзяржаваў, якія не адпавядаюць стандартамі правы чалавека ў свету, была агучана 10 сакавіка.

Ацэнкі Беларусі паводле «Freedom House» не змяніліся ўжо шмат гадоў: 7 балаў — найгоршая ацэнка стану палітычных правоў, і крыху лепшша — 6 балаў — стану грамадзянскіх свобод.

У дваццаты самых дзяржаваў свету Беларусь — адзіная еўрапейская краіна. Амерыканскі кантынент у дваццаты прадстаўлены Кубай, у Азіі сярод найбольш несвабодных — постсавецкія Узбекістан і Туркменістан, Кітай, Саудаўская Аравія і сусветны рэкардсмен рэпрэсіўнасці — Паўночная Карэя, у Афрыцы — Зімбабве, Судан і Лівія.

Паводле Радыё «Свабода»

► З НАГОДЫ

ЕЎРАПЕЙСКА-БЕЛАРУСКІЯ ДЫФІРАМБЫ ІНВЕСТЫЦІЯМ

Марыя КРУК

Семінар «Паліпшэнне ўмоў для прыцягнення замежных інвестыцый» стаў пляцоўкай для абмену пазітыўнымі вынікамі і выказваннямі пра магчымасці беларускіх чыноўнікаў і прадстаўнікоў дэлегацыі Парламенцкай Асамблеі АБСЕ. Шаблонныя фразы наконт прыярытэтнасці еўрапейскага накірунку ды «моста паміж Усходам і Заходам» разляталіся направа і налева. Чыноўнікі красамоўна распісвалі перспектывы, еўрапейцы засяроджана слухалі.

Танальнасць мерапрыемстваў
крыху парушыў сваім
выступам старшыня
грамадскага аб'яднання
«За свабоднае развіццё
прадпрымальніцтва» Віктар
Гарбачоў. Альтэрнатыўныя
афіцыйныя меркаванні
адносна магчымасцяў краіны
на фінансавым полі можна
было паслуhaць у куларах.

Усё цудоўна

«У Беларусі ёсьць добры патэнцыял для прыцягнення інвестыцый — гэта стабільная палітычна і эканамічна сітуацыя, з якой трэба мець выгаду», — адзначыў прэзідэнт Парламенцкай Асамблеі АБСЕ Жуан Суарэш. Па яго словам Беларусь павінна быць гатовая адкрыцца свету, у тым ліку і ў сферы палітыкі, што будзе служыць асноўнай гарантыйяй прыцягнення знежніх фундатараў. Роля АБСЕ складаецца ў тым, каб дапамагчы Беларусі пашырыць контакты як з афіцыйнымі структурамі, так і з няўрадавымі арганізацыямі, падвысіць імідж Беларусі ў свеце, што паслужыць паліпшэнню інвестыцыйнага клімату ў краіне.

Падобны пасыл падчас семінара прагучачаў і з вуснаў першага намесніка міністра эканомікі Беларусі Пятра Жабко. «Патэнцыялу ў нас дастаткова, нам трэба яго эфектыўна выкарыстоўваць. Па хуткасці руху ў гэтым кірунку на сённяшні дзень мы лідзіруем у параўнанні з іншымі краінамі СНД», — упэўнены чыноўнік. Праўда, ён прызнаў, што па аўтому падыходзе ўсе яшчэ адстае ад большасці краін Цэнтральнай і Усходняй Еўропы і што ў чацвёртым квартале 2008 года прыток замежных інвестыцый запаволіўся з 1,9 мільярда долараў у трэцім квартале да 1,3 мільярда. Пры гэтым у апошнія гады аўтаматyczна замежных інвестыцый у эканоміку Беларусі штогод большаў. У 2008 годзе агульны

Семінар «Паліпшэнне ўмоў для прыцягнення замежных інвестыцый»

аб'ём прыцягнутых замежных інвестыцый склаў 6,5 мільярда долараў. Летась прымяя замежная інвестыцыя склалі 2,28 мільярда долараў, што ў 1,7 разы большаў за парыўнанні з 2007 годам.

Намеснік міністра эканомікі Андрэй Тур бадзёра падтрымаў свайго колегу, нагадаўшы пра пойны зруші падэбенныя для бізнесу. У прыватнасці, увядзенне заяўнага прынцыпу регистрацыі юрыдычнай асобы, палёгкі ў выдачы ліцензіі, некаторыя змены ў галіне падаткаў складання. «У нас з сярэдзіны 2007 года было прынята больш за 35 актаў, накіраваных на развіццё малога і сярэдняга бізнесу. На першы квартал гэтага года запланавана 52 мерапрыемства, якія мусіць лібералізаваць умовы працы бізнесу», — рапартаў чыноўнік.

Пасля выступу прадстаўніка галоўнага ўпраўлення Еўрапейскай камісіі па эканамічных пытаннях Лючы Вінхаса дэ Соўза, які ў дакладзе пра стан малога і дробнага бізнесу ў Еўропе адзначыў, што існуюць праблемы з бюрократыяй, недахопу кваліфікаваных, выкарыстання новых тэхналогій, а еўрапейская сярэдняя і малая прадпрыемстваменш прадуктыўна і праводзяць менш інвестыцый, чым амерыканскія, намеснік міністра эканомікі Андрэй Тур спісаў заўважыў, што «у нас тыя ж праблемы». Відз, каб зусім не выглядаць «белым і пухнатым» на фоне «праблемных» еўрапейцаў.

Паводле інфармацыі Тура, доля малых і сярэдніх прадпрыемстваў складае крыху больш за 40 працэнтаў ад іх агульнай колькасці. На 1 студзеня 2009 года такіх было зарэгістравана 66,5 тысячи, індывідуальных прадпрымальникаў — 215,6 тысячи.

Альтэрнатыўныя ацэнкі

Выступ Віктара Гарбачоў — кіраўніка грамадскага аб'яднання «За свабоднае развіццё прадпрымальніцтва» — выклік

каў нервовую рэакцыю ў шэрагах афіцыйных асобаў, якія адразу ж спаслаліся на недасведчанасць Гарбачова ў праблеме. У чым жа ён аказаўся недасведчаным? Віктар Гарбачоў заявіў, што «хацяла сяб, каб слова «лібералізацыя» не было маскіроўкай негатыўных фактаў». Першаснай перашкодай для стабільнай працы, паводле яго слоў, з'яўляецца адсутнасць закона аб малым і сярэднім бізнесе. Гэта адваджвае ад Беларусі інвестараў, бо яны не ўпэўненыя ў заўтрашнім дні.

Таксама ён звярнуў увагу, што не вырашана праблема найму работнікаў, індывідуальныя прадпрымальнікі не маюць паўнавартасных прадстаўнікоў, якія насамрэч баранілі б іх праваў, у дзяржаўных структурах, парламенце. Віктар Гарбачоў прызнаўся ў сваёй любові да еўра, але папрасіў чыноўнікаў паважаць рубель і не прывязваць падатковыя і арендныя выплаты да замежнай валюты. На заключэнне прадстаўнік прадпрымальніцтва скупольнасці нагадаў высокім гасцям пра 14 асуђаных асобаў за ўздел у леташнім мітынгу прадпрымальникаў, што варта ўлічваць у сваіх планах на светлае сумеснае еўрапейска-беларуское заўтра.

Прадстаўнік інвестыцыйнай кампаніі «Юнітэр» Даніэль Крутцына адзначыў, што ў Беларусі кризіс з фінансавага боку адчуваецца не моцна, бо ўзвечнень замежнага крэдытавання краіны быў невысокі, і кампаніям не так тэрмінова, як у Расіі ці Украіне, патрэбна фінансаванне.

Для заходніх інвестараў выгодна набываць актывы прадпрыемстваў, якія з-за цяжкага становішча прадаюцца па занижаных коштаках. «Але і для інвестараў не лепшыя часы, — тлумачыць эксперт. — Частка зарубежных кампаній займае ўчасткі рэструктурызацыі сваіх актываў і прыпыніла экспансію на іншыя рынкі». Сярод галоўных праблем беларускай эканомікі Даніэль Крутцына называў пад-

зенне коштаў на нафтапрадукты, якія Беларусь экспартавала на Заход, у сувязі са зняжэннем цэнаў на нафту, а таксама канкурэнтнадзільнасць і дыверсіфікацыю беларускага экспарту.

Эксперт адзначыў, што на сёняшні момант для еўрапейскіх інвестараў найбольш прывабныя сферы, якія пакуль не моцна закрануць кризіс. Гэта харчовая прамысловасць з добрай рэсурснай базай і неблагай якасцю прадукцыі, страхавыя і фінансавыя сектары, дзе ёсьць патэнцыял для развіцця, гандлёвые сеткі.

Высновы эксперта

Натуральна, арганізатары семінару звязвалі з мерапрыемствам пазітыўныя спадзянкі, а кіраўніца рабочай групы па Беларусі Парламенцкай Асамблеі Арганізацыі па бяспечы і супрацоўніцтву ў Еўропе Ута Цапф назвала яго «шматабяцьальным».

Палітолаг Віталь Сіліцкі лічыць, што для реальнага выніку на семінары не хапала адной асобы. «Добра, што ідзе дыялог і прадстаўнікі падпрымальніцтва скупольнасці нагадаў высокім гасцям пра 14 асуђаных асобаў за ўздел у леташнім мітынгу прадпрымальникаў, што варта ўлічваць у сваіх планах на светлае сумеснае еўрапейска-беларуское заўтра.

Прадстаўнік інвестыцыйнай кампаніі «Юнітэр» Даніэль Крутцына адзначыў, што ў Беларусі кризіс з фінансавага боку адчуваецца не моцна, бо ўзвечнень замежнага крэдытавання краіны быў невысокі, і кампаніям не так тэрмінова, які фактычна не з'яўляецца суб'ектам заканадаўства. «Добра, што ідзе дыялог і прадстаўнікі падпрымальніцтва скупольнасці нагадаў высокім гасцям пра 14 асуђаных асобаў за ўздел у леташнім мітынгу прадпрымальникаў, што варта ўлічваць у сваіх планах на светлае сумеснае еўрапейска-беларуское заўтра».

Палітолаг падкрэслівае, што ў Беларусі рэалізуецца сацыяльны контракт, калі дробнаму бізнесу працануеца заняць на штучнай рэгіёнах, а рэальная прыбылковыя сферы пакідаюцца пад кантролем уладаў.

▶ АСАМБЛЕЯ

ТРЭЦЯСЕКТАРНЫ БЕЛАРУС

ВЫКЛІКІ і МАГЧЫМАСЦІ ДЛЯ ГРАМАДЗЯНСКАЙ СУПОЛЬНАСЦІ

Вольга Хвойн

Няўрадавыя арганізацыі
Беларусі маюць намер выйсці
з «падполля» і прапанаваць
свае паслугі пасрэднікаў паміж
дзяржавай і грамадствам.

Буйнейшы за апошні дзесятак гадоў форум няўрадавых арганізацый — VI Асамблея няўрадавых арганізацый і ініцыятыў — выявіў назапашаны ў трэцім сектары праблемы ды акрэсліў жаданне прадстаўнікоў трэцяга сектара змяніць сваё становішча ў грамадстве.

Падчас адкрыцця Асамблеі старшыня Рабочай групы Асамблеі НДА Сяргей Мацкевіч заявіў, што глабальных пераменаў у гэтай сферы не назіраеца ні ў сталіцы, ні ў рэгіёнах. «Можа, змянілася рыторыка ўладаў да больш памяркоўнай, але ў сваіх дзеянях яны ўсё роўна кірующа тым заканадаўствам, якое ёсьць, а яно ў вялікай ступені рэпресіўнае. І звышмэтамі — не дапусціць да легальнай дзеянасці апанентаў улады. З'яўліся, на жаль, новыя формы пераследу актыўістаў. Мы хочам рэальных пераменаў, а не касметычных», — гэтыя слова фактычна сталіся лейтматывам форума. Падчас шэрагу тэматычных «круглых столоў», презентацый і дыскусій удзельнікі ўзвесь час так ці інакш звярталіся да акрэсленай вышай пазіцыі.

«Галоўная рыса сённяшняга дня: самаізяліцыя ўладаў адыходзіць на другі план. Назіраеца стратэгічная перамена адносінаў Еўрасаюза да Беларусі, якая ўключае тактыку авансаў. Магчыма, яны не заўсёды адпавядаюць рэчаіснасці», — заўважыла падчас абл меркавання ўзаемадачынення паміж трэцім сектарам, уладам і міжнароднай супольнасцю старшыня грамадскага аўяднання «Беларуская асацыяцыя журналістаў» Жанна Літвіна.

Упершыню за чатырынаццаць гадоў улада перахапіла ініцыятыву і пачала самастойна наладжваць дыялог. НДА аказаліся не гатоўымі да такога павароту падзеяў. Замест выпрацоўкі кансалідацыйнай стратэгіі прадстаўнікі трэцяга сектара пачалі высвятляць адносіны наконт чысціні намераў, гучалі абвінавачванні ў калабарацыі. «Гэты дыялог праходзіць ва ўмовах адсутнасці свабоды слова, у час дзеяння рэпресіўных артыкулаў Крымінальнага кодэкса, — заўважае Літвіна. — Мы бачым агрэсіўнае стаўленне кіраўніка дзяржавы да спробаў наладзіць дыялог, гучаць выказванні пра «пасярэднікаў» і «вяканне». І гэта мянэ ўпэўнівае, што дыялог патрэбны, на яго трэба ісці».

Шэраг візітаў ў еўрапейскіх палітыкаў высокага рангу ў Беларусь стаў знакам размарожвання адносінаў. Але ўжо шматкроць гучалі перасярэдкі, што цяпер дыялог адбываецца без аглядкі на дэмакратычныя прынцыпы, што з'яўляецца трывожным зна-

Фота Юрыя Дзядзініна

Наш журналіст Вольга Хвойн (справа) сярод дэлегатаў Асамблеі

кам. Апазіцыя і трэці сектар як яе складнік выпадаюць з перамоўнага працэсу. У такой сітуацыі важная кансалідаваная, выразна сфармульваная і агучаная пазіцыя адносна крытэраў, на якія мусіць арыентавацца єўрапейскія палітыкі. Актыўная пазіцыя апазіцыі (даруйще за прымітыўныя каламбур) — такім бачаць выход з ізоляцыі прадстаўнікі трэцяга сектара. «Чаму б нам не выкарыстоўваць такую форму як навязванне, ініцыяванне грамадскіх слуханняў па набалельных проблемах?» — задае рытарычнае пытанне старшыня БАЖ.

Падчас абл меркавання ўзаемадачынення ўлады і трэцяга сектара была агучаная тэза пра то, што «дыялог — гэта ўнутрынаціональнае паразуменне, міжнародны аспект ён мае у другую чаргу». «Высветлілася, што Брушель пагаджаецца на «азербайджанізацыю» Беларусі, — адзначае старшыня ГА «БНФ Адраджэнне» Вінцук Вячорка. — Унутры Беларусі ўлада сама выбірае, з кім ёй хочацца весці дыялог. Ёсць трэці сектар, які не факт, што тое, што на іх адбываецца, можа быць данесена да вышэйшага вуха». Дэмманстрацыя сілы з боку ўладаў зведчыць пра тое, што саступкі — знак добраўволі аднаго чалавека, які заяўвіць сваю пазіцыю, а зацікаўленая ў прасоўванні на Усход Еўропа яе прыняла. «Лукашэнка фактычна пазбавіўся ўсялякіх абавязкаў перад Еўропай, бо яна была зада-

валеная папярэднім мінімумам», — канстатуе Вінцук Вячорка.

Стваральнікі Асамблеі падкрэсліваюць, што першапачатковым матывам да аўяднання прадстаўнікоў НДА было прасоўванне агульнадэмакратычных каштоўнасцяў і неабходных для гэтага реформаў. І калі палітыкі знаходзяцца ў кан'юнктурным рэчышчы, то грамадскасць у асобе няўрадавых арганізацый мусіць цвёрда тримацца акрэсленых раней прыярытэтаў і не гуляцца ў «лібералізацыю» па правілах цяперашняга кіраўніцтва Беларусі. Кожная грамадская арганізацыя мусіць выкарыстоўваць усе магчымасці для адстойвания сваіх інтарэсаў. Мяшчовым НДА таксама надышоў час уключыць ў агульнапалітычныя і грамадскія кантэксты, выправаваць новую тэрміналогію ўладаў, узняць голос з канкрэтнымі проблемамі, рабіць спробы зарэгістравацца, прабіцца ў мясцовую дзяржаўную прэсу.

Але аказалася, што на месцах не ўсе готовы да такога павароту. Прыйзнанні, што трэці сектар не готовы да працы з насельніцтвам — таму пацверджанне. Калі ў сталіцы грамадская актыўная людзі трymаюць руку на пульсе пераменаў і гатовыя рынуцца ў новых варунках са сваімі ідзямі, то ў рэгіёнах пакуль узваражваюць «за» і «супраць» працы ў новых умовах, чакаюць парады ад калег з Мінску.

«Першыя чаканні ад Асамблеі — лабіраванне інтарэсаў грамад-

скіх арганізацый і ініцыятыў, у тым ліку і неасацыянаў грамадзянскай супольнасці на ўсіх узроўнях. Рэгіёны чакаюць, што прапануе Асамблея, які будзе фармат працы ў новых умовах. Ёсць неразуменне таго, як жыць у новых працэсах, што пачынаюцца ў Мінску і могуць перайсці на рэгіёны. Я маю на ўвазе стварэнне шэрагу радаў, у якія запрасілі палітыкаў, экспертаў, прадстаўнікоў НДА. І мы, рэгіёны, чакаем, які фармат узаемадачынення ў абарэ Асамблея, бо ёсць некаторая разгубленасць», — гаворыць сябра працоўнай групы Асамблеі Уладзімір Радзівончык.

У Беларусі ёсць шэраг прыкладаў пазітыўнай і, што галоўнае, эфектыўнай працы НДА. Напрыклад, Таварыства па ахове помнікаў гісторыі і культуры пад кіраўніцтвам Антося Астаповіча за апошнія два гады змагло звярнуць увагу, калі не ўсё грамадскасці, то прынамсі найбольш актыўнай яе часткі на праблemu захавання культурнай спадчыны Беларусі.

Тое ж можна сказаць і пра Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны. Старшыня гэтага грамадскага аўяднання Алег Трусаў пакрокава год ад года давіаеца вяртання роднай мовы ў штодзённы ўжытак беларусаў. Натуральная, у перыяд не лепшых эканамічных часоў насельніцтва куды больш цікавіць бытавыя, надзённыя праблемы.

Тут варта прывесці ў прыклад Асацыяцыю гарадоў Украіны, якая працуе 17 год. Асацыяцыя выкарыстоўвала ў працы з насельніцтвам дарадчыя камітэты, грамадскія слуханні, заангажаванне актыўных людзей. Поспехі на гэтай ніве вытлумачальныя — свая кашуля заўсёды бліжэй да цела, чаго не скажаш пра якую-небудзь разбураную старавесцкую сядзібу, якую большасць беларусаў можа і ў вочы ніколі не бачыць і чутць пра яе не чула. Універсальны парадай да супрацы з уладамі можа стаць хіба такая: неабходна імкнуша ўзаконіць нарматыўна-прававым чынам кожную ініцыятыву. Гэта дае інструменты патрабаваць ад

афіцыйных структур выканання прыписаных абавязкаў.

Што тыгчыцца самай Асамблеі як асацыяцыі НДА, то цяпер, паводле слова Сяргея Мацкевіча, змяніліся вонкавыя ўмовы і ёсць магчымасці павялічыць свой упłyў. Арганізацыі адчуваюць патрабу ў структуры, якая б займалася прамоцыйнай трэцяга сектару. «Гэта Асамблея можа быць паваротнай, таму што пачаліся змены ў беларускім грамадстве, і мы адчуваем гэтыя магчымасці. Поль дзейнасці для трэцяга сектара патроху пашыраеца, але ад нас, яго ўдзельнікаў, залежыць, якую ролю мы будзем адыгryваць, ці станем актыўным чыннікам пераменаў, будзем упlyваць на тое, што адбываеца, ці застанемся ўбак. І будзем канстатаваць, што ўсё робіцца не так, як нам трэба. Сёння пазіцыя грамадска актыўных людзей становіцца ўсё больш і больш важнай», — падкрэслівае Мацкевіч.

Па выніках VI Асамблеі былі прынятыя рэзолюцыі, якія заклікаюць урад правесці рэальную лібералізацыю, нармалізаваць стасункі з грамадскімі сектарами, скасаваць усе формы палітычных рэпресій і ўключыць грамадзянскую супольнасць у дыскусію пра мэтацгоднасць пабудовы АЭС у Беларусі.

P.S. У першы дзень правядзення форума былі пададзеныя дакументы ў Міністэрства юстыцыі на реєстрацыю Асацыяцыі «Асацыяцыя нядзяржкаўных дэмакратычных аўяднанняў». Сярод заснавальнікаў асацыяцыі — Цэнтр «Супольнасць», Цэнтр па правах чалавека, Беларускі Хельсінскі камітэт. Асацыяцыю спрабаваць зарэгістраваць у другі раз. Папярэдняя спроба ў 2002 годзе скончылася няўдала. Міністэр ажно праз паўтара гады пасля падачы дакументаў адмовіўся з реєстрацыі. Паводле беларускага заканадаўства, рашэнне аб реєстрацыі Асацыяцыі «Асаамблея нядзяржкаўных дэмакратычных аўяднанняў» Міністэрства юстыцыі павінна прыняць на працягу месяца, на гэты тэрмін усё яшчэ прыпадае тэставы перыяд на дэмакратызацію для ўладаў Беларусі.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

TV

16 САКАВІКА, ПАНЯДЗЕЛАК

- 05.30** Документальна-пазнавальны серыял «Таемніцы свет жывёл» (Францыя).
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.
06.05, 07.05, 08.10 «Добрай раніцы, Беларусь!».
06.45, 07.45 Зона X.
07.30, 08.25, 11.50 Дзелавое жыццё.
08.20 Гатуем разам.
08.30 У свеце матараў.
09.05, 13.55 «Беларусь. Гісторыя Перамогі».
09.10 Nota Bene.
09.35 Здароўе.
10.05 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыццё». «Я не баюся крутых змен».
11.05 Серыял «Родныя людзі» (Украіна).
12.10 Меладрама «Варанька» (Расія).
14.05 «Любоў Палішчук. Барацьба за права быць». Документальны фільм цыклу «Мая праўда» (Украіна).
15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.
15.30 Культурныя людзі.
16.05 Гульнявое шоў «Інтуіцыя».
16.50 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).
17.50 Серыял «Родныя людзі» (Украіна).
18.50, 00.50 «Зона X». Крымінальная хроніка.
19.35 «Арэна». Праграма аб спорце.
19.55 Ток-шоў «Ход у адказ».
21.00 Панарама.
21.50, 01.10 Драматычны серыял «Доктар Хайс» (ЗША).
22.55 Гістарычны баявік «Трынаццаты ваяў» (ЗША).
00.55 Дзень спорту.

- 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00** Навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 Контуры.
10.10 АНТ прадстаўляе: Тэорыя неверагоднасці. «Што трывмае вагу».

- 11.00** Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Кантрольны закуп».
12.00 «Малахаў».
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.45 «Модны прысуд».
15.00 «25 прыгажуну шоў бізнесу».
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Агонь кахання». Шматсер. фільм.
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Камедыяны серыял «Хто ў хаце гаспадар?» (Расія), 2005 год.
18.55 «Чакай мянене».
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Ток-шоў «Выбар».
22.00 Прэм'ера. «Верхаводы». Шматсерыйны фільм. Расія, 2008 год.
22.50 Нашы навіны.
23.05 Навіны спорту.
23.10 «Зваротны адлік». «Сталіца, якой не было».
23.40 «Прафесійны бокс».
00.25 Нашы навіны.
00.40 Навіны спорту.

- 06.00** «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастрою».
07.30 «24 гадзіны».
07.40 «Раніца. Студыя добра гастрою».
08.30 «Тыдзень».
09.30 «Вялікі сняданак».
10.00 «Пляц гісторыі».
10.30 «24 гадзіны».
10.55 «Танга ўтро»). Тэленавэла.
11.45 «Багатая і каханая». Серыял.
12.40 «Званая вячэр».
13.30 «24 гадзіны».
13.50 Фільм «Доўгачаканае каханне». Расія, 2008 г.

- 15.35** «Я - вандроўца».
16.00 «Культурнае жыццё».
16.30 «24 гадзіны».
16.50 «Спартовы тыдзень».
17.10 «Наша справа».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэр».
18.25 «Багатая і каханая». Серыял.
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «Сталічны падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, малиня».
20.35 Фільм «Танцы». Расія, 2007 г.
22.30 «24 гадзіны».
22.55 «СТБ-спорт».
23.00 «Сталічны футбол».
23.25 «Салдаты. Новы прызыў». Серыял.
00.20 «Гучная справа».

- 07.00** Добрай раніцы, Расія!
09.30 «Гарадок».
10.30 «Ранішняя пошта».
11.00 Весткі.
11.40 Пакой смеху.
12.20 Фільм «Дэпрэсія». 1991 г. 1-я серыя.
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весткі.
14.20 «Кулагін і партнёры».
14.55 «Я жадаю дабра». Кінаканцэрт.
15.05 Геній. «Сяргей Пракофеў» Стварэнне Шастаковіча. Документальны фільм.
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весткі.
17.25 «Сумленны дэтэктыв».
17.55 «Жанчына без мінулага». Тэлесерыял.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.00 Весткі.
19.30 Тэлесерыял «Кармеліта».
20.30 Тэлесерыял «Жыццё, якога не было...», 2008 г.
21.30 Тэлесерыял «Тroe супраць усіх».
22.30 «Кулагін і партнёры».
23.00 «Весткі+».
23.20 Навіны - Беларусь.
23.30 «Пугачова, Распушціна... Усе зоркі Дзэрбянчэва».
00.20 Заканчэнне эфіру.

- 06.00** Сёння.
06.05 Канал «Сёння раніцай».
09.05 «Сёння. Выніковая праграма».
10.00 Сёння.
10.25 «Кулінарны пайдыннак».
11.15 «Кватэрна пытанні».
12.15 «Следства вялі...».
13.00 Сёння.
13.35 Дэтэктывы серыял «Закон і парадак: Злачынны намер».
15.10 «Прафесія-рэпарцёр».
15.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

17 САКАВІКА, АЎТОРАК

- 05.05** Меладраматычны серыял «Два лёсы» (Расія).
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.
06.02, 07.05 Прэс-агляд.
06.05 Дзень спорту.
06.15, 07.10, 08.10 «Добрай раніцы, Беларусь!».
06.45, 07.45 Зона X.
07.30, 08.30, 11.50 Дзелавое жыццё.
08.20 Гатуем разам.
08.35 «Арэна». Праграма аб спорце.
09.05, 13.55 «Беларусь. Гісторыя Перамогі».
09.10 Дэтэктывная меладрама «Монтэкрystыя» (Расія).
10.05 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).
10.50 Серыял «Родныя людзі» (Украіна).
11.40 Відэафільм АТН «Волаты зямлі Віцебскай» цыклу «Зямля беларуская».
12.10 Гульнявое шоў «Інтуіцыя».
13.05 Камедыяны дэтэктывы серыял «Монк» (ЗША).
14.05 Ток-шоў «Ход у адказ».
15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.
15.25 Хранікальна-документальны цыкл «Набачы фронт» (Беларусь).
16.05 Меладраматычны серыял «Два лёсы» (Расія).
16.55 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).
17.50 Серыял «Родныя людзі» (Украіна).
18.50, 00.55 «Зона X». Крымінальная хроніка.
19.30 Сфера інтэрсаў.
19.55 Дэтэктывная меладрама «Монтэкрystыя» (Расія).
21.00 Панарама.
21.50, 01.15 Драматычны серыял «Доктар Хайс» (ЗША).
22.55 Псіхалагічна меладрама «Спадаражніца» (Італія).
01.05 Дзень спорту.

- 09.05** «Чакай мянене».
09.55 «Мама выйшла замуж».
11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Адзін супраць усіх».
12.00 «Малахаў».
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.45 «Модны прысуд».
15.00 «Верхаводы». Шматсерыйны фільм.
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Агонь кахання». Шматсерыйны фільм.
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Камедыяны серыял «Хто ў хаце гаспадар?» (Расія), 2005 год.
18.55 «Рудая». Шматсерыйны фільм.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Прэм'ера АНТ. «Мушкецёры Кацярыны». Шматсерыйны фільм. Расія 2007 год.
22.05 Прэм'ера. «Верхаводы». Шматсерыйны фільм. Расія, 2008 год.
23.00 Нашы навіны.
23.15 Навіны спорту.
23.20 «Па следзе снежнага чалавека».
00.20 «Місіі празорлівасці». Шматсерыйны фільм.
01.10 Нашы навіны.
01.25 Навіны спорту.

- 06.00** «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастрою».
07.30 «24 гадзіны».
07.40 «Раніца. Студыя добра гастрою».
08.30 Фільм «Танцы». Расія, 2007 г.
10.05 «Пляц гісторыі».
10.30 «24 гадзіны».
10.55 «Танга ўтро». Тэленавэла.
11.45 «Багатая і каханая». Серыял.
12.40 «Званая вячэр».

- 13.30** «24 гадзіны».
14.50 «Новая падарожнік дылетанта».
14.20 «Далёкія свякі».
14.40 «Гадкае качаня». Моладзевы серыял.
15.30 «Салдаты. Новы прызыў». Серыял.
16.30 «24 гадзіны».
16.50 «Сталічны футбол».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэр».
18.25 «Багатая і каханая». Серыял.
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «Сталічны падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, малиня».
20.30 «Атрада». Серыял.
21.40 «Аўтапанарама».
22.00 «Рэпарцёр СТБ».
22.30 «24 гадзіны».
22.55 «СТБ-спорт».
23.00 «StartUp!» Тэлегульня.
00.20 «Надзвычайны гісторыі».

- 07.00** Добрай раніцы, Расія!
09.20 Тэлесерыял «Кармеліта».
10.10 Тэлесерыял «Жыццё, якога не было...», 2008 г.
11.00 Весткі.
11.40 Тэлесерыял «Тroe супраць усіх».
12.30 Фільм «Дэпрэсія». 1991 г. 2-я серыя.
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весткі.
14.20 «Кулагін і партнёры».
14.55 «Забіці Гітлера». Дак. фільм.
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весткі.
17.25 «Падарожнікі музыкі».
17.55 «Жанчына без мінулага». Тэлесерыял.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.00 Весткі.
19.30 Тэлесерыял «Кармеліта».
20.30 Тэлесерыял «Жыццё, якога не было...», 2008 г.
21.30 Тэлесерыял «Тroe супраць усіх».
22.30 «Кулагін і партнёры».
23.00 «Весткі+».
23.20 Навіны - Беларусь.
23.30 «Згуба «Паветранага Тытаніка». Стратанаўты». Документальны фільм.
00.20 Заканчэнне эфіру.

- 06.00** Сёння.
06.05 Інфармацыйны канал «Сёння раніцай».
09.05 «Праграма Максімум». Скандалы. Інтрыгі. Расследаванні.
10.00 Сёння.
10.25 «Чыстасардечнае прызнанне».
10.55 «Жаночы погляд».
11.20 Серыял «Сакрэтныя даручэнні».
12.10 Вострасюжэтны серыял «Сола для

- пісталета».
13.00 Сёння.
13.30 Дэтэктывы серыял «Шпікі-4».
15.10 «Ты не паверыш! Ньюс».
15.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
16.00 Сёння.
16.30 Шматсерыйны мастацкі фільм «Лі-нейны, 4».
18.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сёння.
19.40 Прэм'ера. Вострасюжэтны бая

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

18 САКАВІКА, СЕРАДА

- 05.05** Серыял «Два лёсы» (Расія).
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.
06.02, 07.05 Прэс-агляд.
06.05 Дзень спорту.
06.15, 07.10, 08.10 «Добрай раніцы, Беларусь!».
06.45, 07.45 Зона X.
07.30, 11.50 Дзелавое жыццё.
08.20 Гатум разам.
08.35 Сфера інтэрсаў.
09.05, 13.55 «беларусь. Гісторыя Перамогі».
09.10 Дэтэктыўная меладрама «Монтэкрыста» (Расія).
10.00 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).
10.50 Серыял «Родныя людзі» (Украіна).
11.40 «Ёўрафест. Дзень за днём».
12.10 Гульнявое шоў «Інтуіцыя».
13.05 Камедыйны серыял «Монк» (ЗША).
14.05 Альманах вандравання.
14.25 Камедыйны серыял «Офіс» (ЗША).
15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.
15.25 Хранікальна-дакументальны цыкл «Нябачны фронт» (Беларусь).
16.05 Серыял «Два лёсы» (Расія).
16.55 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).
17.50 Серыял «Родныя людзі» (Украіна).
18.50, 00.35 «Зона X. Крымінальная хроніка». **19.30** Зямелнае пытанне.
19.55 Дэтэктыўная меладрама «Монтэкрыста» (Расія).
20.50 «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.
21.00 Панарама.
21.50, 00.55 Драматычны серыял «Доктар Хайс» (ЗША).
23.00 Прыводніцкі трэйлер «Пад прэсам».
00.45 Дзень спорту.

- 11.05** Навіны спорту.
11.10 «Кантрольны закуп».
12.00 «Малахай+».
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.45 «Модны прысуд».
15.00 «Верхаводы». Шматсерыйны фільм.
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Агонь кахання». Шматсер. фільм.
17.10 «Хай кажуць» з Андрэем Малахавым.
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Камедыйны серыял «Хто ў хаце гаспадар?» (Расія), 2005 год.
18.55 «Рудая». Шматсерыйны фільм.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Прэм'ера АНТ. «Мушкецёры Кацярыны». Шматсерыйны фільм. Расія 2007 год.
22.05 Прэм'ера. «Верхаводы». Шматсерыйны фільм. Расія, 2008 год.
23.00 Нашы навіны.
23.15 Навіны спорту.
23.20 «Я яшча не жыў».
00.20 «Місія празорлівасці». Шматсерыйны фільм.
01.10 Нашы навіны.
01.25 Навіны спорту.

- 06.00** «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
07.30 «24 гадзіны».
07.40 «Раніца. Студыя добра гастро».
08.30 «Аўтапанарама».
08.50 «Атрад». Серыял.
10.00 «Пляц гісторый».
10.30 «24 гадзіны».
10.40 «Танга ўтро». Тэленавэла.
11.45 «Багатая і каханая». Серыял.
12.40 «Званая вячэра».
13.30 «24 гадзіны».
13.50 «Рэалны спорт».
14.05 «Далёкія свякі».
14.40 «Гадкае качаня». Моладзевы серыял.
15.30 «Салдаты. Новы прызыў». Серыял.

- 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00** Нашы навіны.
06.05 АНТ прадастаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Рудая». Шматсерыйны фільм.
10.05 Прэм'ера АНТ. «Мушкецёры Кацярыны». Шматсерыйны фільм. Расія 2007 год.
11.00 Нашы навіны.

- 10.05** Прэм'ера АНТ. «Мушкецёры Кацярыны». Шматсерыйны фільм. Расія 2007 год.
11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Кантрольны закуп».
12.00 «Малахай+».
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.45 «Модны прысуд».
15.00 «Верхаводы». Шматсерыйны фільм.
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Агонь кахання». Шматсер. фільм.
17.10 «Хай кажуць» з Андрэем Малахавым.
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Камедыйны серыял «Хто ў хаце гаспадар?» (Расія), 2005 год.
18.55 «Рудая». Шматсерыйны фільм.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Прэм'ера АНТ. «Мушкецёры Кацярыны». Шматсерыйны фільм. Расія 2007 год.
22.05 Прэм'ера. «Верхаводы». Шматсерыйны фільм. Расія, 2008 год.
23.00 Нашы навіны.
23.15 Навіны спорту.
23.20 «Злачынствы стагоддзя».
23.50 «Геніі злыдні».
00.20 «Місія празорлівасці». Шматсерыйны фільм.
01.10 Нашы навіны.
01.25 Навіны спорту.

- 06.00** «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
07.30 «24 гадзіны».
07.40 «Раніца. Студыя добра гастро».
08.30 «Дабро пажаліцца».
08.50 «Атрад». Серыял.
10.00 «Пляц гісторый».
10.30 «24 гадзіны».
10.40 «Танга ўтро». Тэленавэла.
11.45 «Багатая і каханая». Серыял.
12.40 «Званая вячэра».
13.30 «24 гадзіны».
13.50 «Дзелі гісторыі».

- 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00** Нашы навіны.
06.05 АНТ прадастаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Рудая». Шматсерыйны фільм.

- 16.30** «24 гадзіны».
16.50 «Рэпарцёр СТБ».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэра».
18.25 «Багатая і каханая». Серыял.
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, малиня».
20.30 «Атрад». Серыял.
21.40 «Дабро пажаліцца».
22.00 «Мінск і мінчане».
22.30 «24 гадзіны».
22.55 «СТБ-спорт».
23.00 «StartUp!» Тэлегульня.
23.25 «Салдаты. Новы прызыў». Серыял.
00.20 «Дэтэктыўная гісторыя».

- 06.55** Ранішняя падзарадка.
07.55 Смачна з Барысам Бурдой.
08.20 Дэтэктыўны серыял «Забойная сіла-6» (Расія).
09.15 У гэты дзень.
09.20 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
10.10 Серыял «Сладчынніца» (Мексіка).
11.00 Свая музыка.
11.25 Пасоўванне.
11.55 Спорт-кард.
12.25 Эксцэнтрычная камедыя «12 крэслâu» (СССР). 2-я серыя.
13.35 Серыял «Адплата за грахі» (Расія).
14.20 Мультсерый «Аладзін» (ЗША).
15.05 Пазакласная гадзіна.
15.20 «Касмаполітн». Відэаверсія.
16.15 Гадзіна суду з Паўлам Астахавым.
17.05 Смачна з Барысам Бурдой.
17.35 Серыял «Сладчынніца» (Мексіка).
18.35 Навіны культуры.
18.55 Гандбол. Адборачны матч Чэмпіянату Еўропы - 2010. Беларусь - Германія. Мужчыны. Прамая трансляцыя.
20.35 Кальханка.
20.50 Беларуская часіна.
21.50 Экспедыцыя.
21.55 Эксцэнтрычная камедыя «12 крэслâu» (СССР). 3-я серыя.
23.30 «Іншыя». «Тэмпература прагнасці».
00.00 Хакей. Адкрыты чэмпіянат Беларусі. Плэй-офф. Паўфіналы.

- 07.00** Добрай раніцы, Расія!
09.20 Тэлесерыял «Кармеліта».
10.10 Тэлесерыял «Жыццё, якога не было...».
11.00 Весткі.
11.40 Тэлесерыял «Тroe супраць усіх».
12.30 Фільм «Быць закаханым». 1992 г.
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весткі.
14.20 «Кулагін і партнёры».
14.55 «Словам адзінам». Дак. фільм.
15.55 «Сяргей Коласаў». Рэжысёр свайго лёсу». Документальны фільм.
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весткі.
17.25 «Хто ў хаце гаспадар».
17.55 «Жанчына без мінулага». Тэлесерыял.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.30 Тэлесерыял «Кармеліта».
20.30 Тэлесерыял «Жыццё, якога не было...».
21.30 Тэлесерыял «Тroe супраць усіх».
22.30 «Кулагін і партнёры».
23.00 «Весткі+».
23.20 Навіны - Беларусь.
23.30 Прэм'ера. «Містэрская жыцця». Народны мастак Ілля Глазунов». Дак. фільм.
00.20 Заканчэнне эфуру.

- 06.00** Сёння.
06.05 Канал «Сёння раніцай».
09.05 «Воччная стаўка».
10.00 Сёння.
10.25 «Асоба небяспечны!».
10.55 «Галоўная дарога».
11.25 Серыял «Сакрэтныя даручэнні».
12.10 Вострасюжэтны серыял «Сола для пісталета з аркестрам».
13.00 Сёння.
13.30 Дэтэктыўны серыял «Шпікі-4».
15.10 «Ты не паверыш! Ньюс».
15.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
16.00 Сёння.
16.30 Шматсер. мастакі фільм «Ліцейны», 4.
18.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Прэм'ера. Вострасюжэтны баявік «Абранае па серадах».
22.25 Гольф. Чэмпіянат свету.
23.25 Гольф-клуб Навіны гольфа.
23.30 Абранае па серадах.
23.45 «Спартовы курорт». Тэлечасопіс.
00.00 Футбол. Кубак УЕФА. 1/8 фіналу. Матчы ў адказ. Агляд.
00.30 Пра рэстлінг. Vintage Collection.
01.30 Пра рэстлінг. Агляд WWE (World Wrestling Entertainment).
02.00 Армрэстлінг. PAL/NAL.

- 09.30** Вось дык так!!!
09.45 Экстримальны спорт.
10.00 Ралі. Чэмпіянат свету. «Ралі Кіпра». Агляд.
11.00 Футбол. Кубак УЕФА. 1/8 фіналу. Першы матчы.
12.00 Скачкі на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Нарвегіі (Вікерсунд). HS 207.
13.00 Тэніс. Турнір WTA у ЗША (Індыйян-Уэлс). 1/8 фіналу.
15.00 Футбол. Кубак УЕФА. 1/8 фіналу. Першы матчы.
16.00 Лыжнае дваяборства. Кубак свету ў Нарвегіі (Вікерсунд). Гонка па сістэме Гундэрсена.
16.45 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Швецыі (Стакгольм). Жанчыны/мужчыны. Спрынт класічным стылем. Прамая трансляцыя.
18.15 Тэніс. Турнір WTA у ЗША (Індыйян-Уэлс). 1/8 фіналу.

- 19.00** Футбол. Кубак УЕФА. 1/8 фіналу. Першы матчы.
19.15 Тэніс. Турнір WTA у ЗША (Індыйян-Уэлс). 1/8 фіналу.
20.00 Тэніс. Турнір WTA у ЗША (Індыйян-Уэлс). 1/4 фіналу. Прамая трансляцыя.
21.45 «Алімпійская гульня». Тэлечасопіс.
22.15 Абранае па серадах.
22.20 Навіны коннага спорту.
22.25 Гольф. Чэмпіянат свету.
23.25 Гольф-клуб Навіны гольфа.
23.30 Абранае па серадах.
23.45 «Спартовы курорт». Тэлечасопіс.
00.00 Футбол. Кубак УЕФА. 1/8 фіналу. Матчы ў адказ. Агляд.
00.30 Пра рэстлінг. Vintage Collection.
01.30 Пра рэстлінг. Агляд WWE (World Wrestling Entertainment).
02.00 Армрэстлінг.

20 САКАВІКА, ПЯТНІЦА

05.05 Меладраматычны серыял «Два лёсы» (Расія).
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.
06.02, 07.05 Прэс-агляд.

06.05 Дзень спорту.
06.15, 07.10, 08.10 «Добрай раніцы», Беларусь!.
06.45, 07.45 Зона X.
07.30, 11.50 Дзяловое жыццё.

08.20 Гатуем разам.
08.35 Сфера інтэрсаў.

09.05, 13.55 «Беларусь. Гісторыя Перамогі».

09.10 Дэтэктыўная меладрама «Монтэ-рыста» (Расія).

10.05 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).

10.50 Меладраматычны серыял «Родныя людзі» (Украіна).

11.40 «Ёўрафест. Дзень за днём».

12.10 Гульнявое шоў «Інтуіцыя».

13.05 Камедыйны дэтэктыўны серыял «Монк» (ЗША).

14.05 Шпілька.

14.30 Камедыйны серыял «Офіс» (ЗША).

15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.

15.25 Хранікальна-дакументальны цыкл «Набачы фронт» (Беларусь).

16.05 Меладраматычны серыял «Два лёсы» (Расія).

16.55 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыццё». Я схадзіла да варажбіткі».

18.05 Меладраматычны серыял «Родныя людзі» (Украіна).

19.30 «Зона X. Вінкі тыдня».

19.55 Дэтэктыўная меладрама «Монтэ-рыста» (Расія).

21.00 Панарама.

21.50 Прэм'ера. Фантастычны серыял «Зорны крэйсер «Галактыка» (ЗША - Вялікабрытанія). 1-я і 2-я серыі.

23.35 Містычны трэйлер «Інтэр'ю з вампірам» (ЗША).

01.45 Дзень спорту.

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Рудая». Шматсерыйны фільм.
10.05 Прэм'ера АНТ. «Мушкеўры Кацярыны». Шматсерыйны фільм. Расія 2007 год.

11.00 Нашы навіны.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Кантрольны закуп».

12.00 «Малахай+».

13.00 Нашы навіны.

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.45 «Модны прысуд».

15.00 «Верхаводы». Шматсерыйны фільм.

16.00 Нашы навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Агонь кахання». Шматсерыйны фільм.

17.10 «Хай кажуць» з Андрэем Малахавым.

18.00 Нашы навіны.

18.15 Навіны спорту.

18.20 «Дакументальны дэтэктыў».

18.55 «Поле цудаў».

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05 «Вялікая розніца».

22.10 Прэм'ера. Драма «Дзікае поле».

23.10 Радыё «Наша Беларусь».

01.20 «Наша Беларусь».

01.50 Нашы навіны.

02.05-02.15 Навіны спорту.

ТВ

17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэра».

18.25 «Багатая і каханая». Серыял.

19.30 «24 гадзіны».

20.00 «Сталічны падрабязназсці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.15 «Добры вечар, малиня».

20.35 Фільм «План «Б». ЗША, 2001 г.

22.30 «24 гадзіны».

22.55 «СТБ-спорт».

23.00 «Гарачы лёд».

23.25 «Відъзмо-невідъзмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.

00.05 Фільм «Дэзінства». Вялікабрытанія, 2006 г.

10.10 Тэлесерыял «Жыццё, якога не было...», 2008 г.

11.00 Весткі.

11.40 Тэлесерыял «Трое супраць усіх».

12.40 Музычны фільм «Ясельле Крэчынскага», 1974 г. 2-я серыя.

13.50 Навіны - Беларусь.

14.00 Весткі.

14.20 «Кулагін і партнёры».

14.55 Прэм'ера. «Імгненні Юрыя Бондарава». Дакументальны фільм.

15.55 «да, і пасля цябе будуць гуляць тую ж ролю...». Дакументальны фільм.

16.50 Навіны - Беларусь.

17.00 Весткі.

17.25 «Гарадок». Дайджэст.

17.55 «Жанчына без мінулага». Тэлесерыял.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.00 Весткі.

19.30 Прэм'ера. «Ізмайлайскі парк». Вялікі гумарыстычны канцэрт.

21.25 Вострасюжэнты фільм «Сітуацыя 202. Адмысловы перыяд». 2007 г.

23.20 Навіны - Беларусь.

23.30 Лірчычная камедыя «Даярка з Хацапетаўкі». 2007 г.

02.30 Заканчэнне эфіру.

06.00 Сёння.

06.05 Інфармацыйны канал «Сёння раніцай».

09.05 «Галоўны герой».

10.00 Сёння.

10.25 «Іх норавы».

10.55 «Аўтайтары».

11.25 Вострасюжэнты серыял «Сакрэтныя даручэнні».

12.10 Вострасюжэнты серыял «Сола для пісталета з аркестрам».

13.00 Сёння.

13.35 Дэтэктыўны серыял «Шпікі-5».

15.20 «Ты не паверыш! Ньюс».

15.30 «Агляд. Выратавальнікі».

16.00 Сёння.

16.30 Шматсерыйны мастацкі фільм «Лінейныя, 4».

18.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

19.00 Сёння.

19.40 «Следства вялі...».

20.40 «Надзвычайнае здарэнне. Расследование».

02.15 Футбол. Еўрагалы. Навіны.

21.00 Прэм'ера. Гістарычнае эпапея «Мангал».

23.10 Камедыйны баявік «Дзевяць ярдаў-2».

01.05 Моладзеўы трэйлер «Застаца ў жывых».

09.30 Скачкі на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Славеніі (Планіца). Кваліфікацыя. HS 215.

10.30 Футбол. Кубак УЕФА. 1/8 фіналу. Матчы ў адказ.

11.15 Футбол. Кубак УЕФА. 1/8 фіналу. Матчы ў адказ.

12.00 Футбол. Кубак УЕФА. 1/8 фіналу. Матчы ў адказ.

13.00 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. Лёсананне. Прамая трансляцыя.

13.30 Футбол. Кубак УЕФА. 1/8 фіналу. Матчы ў адказ.

14.00 Футбол. Кубак УЕФА. Лёсананне. Прамая трансляцыя.

14.30 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Швецыі (Фалун). Жанчыны. 2,5 км. Вольным стылем.

15.00 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Швецыі (Фалун). Мужчыны. 3,3 км. Вольным стылем. Прамая трансляцыя.

16.00 Скачкі на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Славеніі (Планіца). HS 215. Прамая трансляцыя.

22 САКАВІКА, НЯДЗЕЛЯ

06.15 Моладзевы серыял «Сэрца акіяна» (Францыя).

06.45 Прыгоднікі фільм «Калі багі заснулі» (Расія - Украіна). 1-я і 2-я серыі.

08.30 Альманах вандравання.

09.00, 12.00, 15.00 Навіны.

09.05, 14.55 «Беларусь. Гісторыя Перамо-гія».

09.10 Арсенал.

09.40 Камедыны серыял «Як сказаў Джым» (ЗША).

10.05 Культурныя людзі.

10.40 У свеце матараў.

11.10 «Бурафэст. Дзень за днём».

11.25 Відэафільм АТН. «Мары спраўджва-юцца...» Фільм 6-ы.

12.10 Лірчнай камедыя «Самотным пада-еца інтэрнат» (СССР).

13.55 Дакументальны фільм «Масфільм».

Невядомая версія».

15.10 Навіны рэліёна.

15.30 Nota Bene.

15.55 Рамантычная фантазія «Несмярот-ныя» (ЗША).

17.45 Суперлато.

18.40 Любуюная драма «Індзі» (Расія - Ук-раіна).

20.35 «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

21.00 «Панарама тыдня».

22.15 Відэафільм АТН «Планета голфу:

Іспанія».

22.40 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. Відэачасопіс.

23.10 Фантастычныя баявік «Бэтмен і Робін» (Вялікабрытанія - ЗША).

07.00 «Нядзельная раніца».

08.00, 09.00 Нашы навіны.

09.05 Нядзельная пропаведзь.

09.20 «Шчаслівія разам». Камедыны

серыял.

09.50 «Шалапутныя нататкі».

10.10 Пакуль усе дома.

11.00 Фазэнда.

11.35 «Разумнік і разумніцы».

12.20 АНТ прадстаўляе: «Ранішняя пошта».

13.15 «Дарослыя казкі ад жывёлах». Даку-ментальны фільм.

13.45 «Зваротны адлік». «Сталіца, якой не было».

14.15 Прэм'ера. Праект «Агульная спра-ва».

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Тэорыя неверагоднасці «Ігар Kio. Апошнія вялікі чарагуйкі».

16.55 Нядзельны «Ералаш».

17.15 Драма «Гульнія ўхованкі». Расія, 2007

год.

19.00 Прэм'ера АНТ: Забаўляльнае шоў «Рэкламная паўза».

20.00 Контуры.

21.05 АНТ прадстаўляе: «Дыханне плане-ты».

21.40 Дэтэктыв «Шпік». ЗША, 2007 год.

22.20 «Камедзі Клаб».

23.55 Трылер «Сёмы знак».

06.40 «Праверана на сабе».

07.25 «Вовачка - 2». Камедыны серыял.

07.50 Фільм «План «Б». ЗША, 2001 г.

09.30 «Добры дзень, доктар!».

10.00 «Відавочнік» прадстаўляе: самае смешнае».

10.55 «Вялікі сняданак».

11.30 «Каханне Маё». Камедыны серыял.

12.30 «Аўтапанарама».

13.00 Фільм «Вячэрняя казка». Расія, 2007 г.

14.45 «Дарагая перадача».

15.00 «Культурнае жыццё».

15.30 «Прыватныя гісторыі».

16.30 «24 гадзіны».

16.50 «Рэтраманія».

18.00 «Фантастычныя гісторыі».

19.00 «Аўтапанарама».

19.30 «Тыдзень». Інфармацыйна-аналітыч-ная праграма.

19.50 «Шалапутныя нататкі».

20.30 Фільм «Аднойчы ў Галівудзе». ЗША, 2008 г.

22.25 «Спартовы тыдзень».

22.45 «Сусветны бокс».

23.35 «Агенцтва «Залатая куля». Серыял.

08.10 Дабравест.

08.40 Mір вашай хаце.

08.50 Бухта капітанаў.

09.30 Наша піцёрачка.

10.00 Мультфільм.

10.20 Праз'ера. «Севастопаль». Дакумен-тальны фільм.

13.00 Дэтэктыв «Вяртанне Турэцкага». Фільм 1, серыя 2.

14.00 Весткі.

14.20 Фільм «Фізікі». 1988 г.

16.20 Праз'ера. «Аншлаг і Кампанія».

18.25 «Сумлены дэтэктыв».

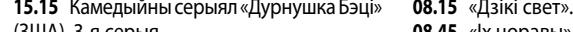
19.00 Весткі тыдня.

20.05 «Адмысловыя карэспандэнт».

20.30 Праз'ера. Фільм «Піцэрскія вака-цыі». 2009 г.

23.20 Фільм «Шавец». 2002 г.

01.10 Заканчэнне эфіру.

07.40 Мультфільм.

08.00 Сёння.

08.15 «Дзікі свет».

08.45 «Х норавы».

09.20 «Фімо дама!».

10.00 Сёння.

10.25 «Надзвычайнае здарэнне. Агляд за тыдзень».

10.55 «Професія-рэпарцёр».

11.25 «Аўяітры».

11.55 «Дачны адказ».

13.00 Сёння.

13.25 «Крамлёўскія пахаванні».

14.10 Камедыяна меладрама «Вялікае каханне».

16.00 Сёння.

16.25 «Дужанне за ўласнасць».

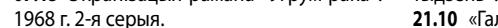
17.05 Дэтэктывны серыял «Закон і парадак. Злачынны намер».

19.00 Сёння. Выніковая праграма».

19.55 «Чыстасардэчнае прызнанне».

20.35 «Надзвычайнае здарэнне. Агляд за тыдзень».

21.10 «Галоўны герой».

07.00 «Здабытак рэспублікі».

07.15 Экранізацыя рамана «Угрум-рака». 1968 г. 2-я серыя.

22.20 Прыгоднікі вестэрн «Блуберы».

00.35 «Футбольная ночь».

01.05 Містычна меладрама «Дабранач».

09.30 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе «Турынг» у Мексіцы (Пуэбла). Кваліфіка-цыя.

10.00 Біятлон. Кубак свету ў Нарвегії (Трон-дхейм). Мужчыны. Гонка пераследу.

10.45 Біятлон. Кубак свету ў Нарвегії (Трон-дхейм). Жанчыны. Гонка пераследу.

11.15 Скачкі на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Славеніі (Планіца). НС 215. Прамая трансляция.

13.00 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Швецыі (Фалун). Мужчыны. 15 км класічным стылем. Прамая трансляция.

14.30 Біятлон. Кубак свету ў Нарвегії (Трон-дхейм). Жанчыны. Мас-старт. Прамая трансляция.

15.00 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Швецыі (Фалун). Жанчыны. 10 км класічным стылем. Прамая трансляция.

ЦІКАВА

ЦІКАВА ТАЙНА СМЕРЦІ КАМПАЗІТАРА

Іван Біч

Ва Україні одноїлена следства
па справе таямнічай смерці
Уладзіміра Івасюка — самага
вядомага кампазітара
эстрадных украінскіх песень
савецкіх часоў.

Уладзіміра Івасюка не стала роўна 30 гадоў таму. 18 мая 1979 года яго знайшлі павешаным у вайсковай зоне пад Львовам. На той момант ён быў вельмі вядомым кампазітарам. Івасюк напісаў папулярную «Червону руту» і «Водограй», якія спявала маладая Сафія Ротару.

Пры гэтым Уладзімір Івасюк пісаў выключна на ўкраінскай мове, што стварыла яму імідж нацыяналіста. Натуральна, ягоную смерць разглядалі як помсту ўладаў за нежаданне дапамагаць справе русіфікацыі. Было вядома, што Івасюк адмовіўся пісаць музыку да песні, якая прысвячалася чарговай гадавіне Пераяслаўскай рады. Ён таксама не захацеў пісаць заяву на ўступленне ў КПСС.

Следчы ў часы застою, зразумела, згаданую вышэй версію не прынялі, аднак больш-менш лагічнага адказу на загадку смерці Івасюка таксама не прапанавалі. На іх думку, Івасюк павесіўся сам, бо быў у дрэнным псіхічным стане — следства няшчаснага кахання або праблемы на працы (напярэдадні яму не даді прэмію).

Рашэнне зачыніць справу адразу выклікала насцярожа-насць. Нават некаторыя сябры следчай групы не прымалі версію самагубства. Было шмат сведак, якія сцвярджалі, што Івасюк будаваў вялікія планы на будучынню. А яго родзічы яшчэ з пачатку 80-х хадзілі па высокіх кабінетах і патрабавалі аднаўлення справы. Аднак толькі зараз Генпрокуратура вырашила пачаць далацковое следства.

Гэта выглядае цалкам лагічна. Не трэба быць экспертам, каб не верыць у тое, што Івасюк добраахвотна аддаў Богу душу. Месца, дзе знайшлі труп Івасюка, знаходзіцца калія дарогі. Кожны дзень па ёй рухаецца транспарт і ходзяць людзі. Аднак на працягу трох тыдняў ніводны мінак або кіроўца машыны чамусыць не

звярнуў увагі на чалавека, які вісіць на дрэве. На целе Івасюка не знайшлі слядоў кары дрэва, на ствол якога ён тэарэтычна мусіў падняцца, каб пакончыць з сабой. Вышыня дрэва, якое нябожчык абраў, таксама выглядае дзіўнай з погляду на рост самога Івасюка. Нарэшце, след на шыі мае дзіўны выгляд — іншы, чым у вісельнікаў, якія сыходзяць з жыцця па сваёй волі. Есць яшчэ адзін момант: кірауніку ВНУ, дзе вучыўся Уладзімір да пачатку музычнай кар'еры, не павернёў у версію самагубства, публічна казаў, што музыку забілі. Праз нейкі час педагог сам загінуў у аўтамабільнай катастрофе.

Таксама дзіўнымі выглядаюць учынкі Івасюка напярэдадні смерці. Нішто не кажа пра тое, што ён збіраўся добраахвотна накласці на сябе рукі. У дзень смерці ён заходзіў да сястры ў кансерваторыю і казаў, што прыйдзе да хаты пасля размовы знейкім чалавекам, які быццам яго шукаў. Пасля гэтага музыку ніхто не бачыў. Што было пасля? Гэта павінна ўстанавіць

следства. Відавочна, што ў гэтым дапамогуць архівы КДБ, якія ця-
пер адкрытыя для грамадства. Спецслужбы трымалі Заходнюю Украіну на асобым рахунку. Бандэраўская партызанка закон-
чылася толькі ў сярэдзіне 50-х. З пачатку 60-х у краі дзейнічаў дысідэнцкі нацыяналістичны рух. Натуральна, асоба Івасюка была пад кантролем. У часы русіфікацыі песні на ўкраінскай

мове мелі палітычны падтэкст. Родныя Івасюка ўпэўненыя, што КДБ спрабавала завербаваць кампазітара, вакол якога заўсёды было шмат нацыянальных публікі. Запісы ягоных песняў былі папулярныя сярод эмігрантаў. Магчыма, якраз ціск КДБ і стаў прычынай трагедыі? Праўда, ёсць адна дэталь. Да-сюль не знойдзены матэрыялы пра вярбоўку Івасюка. Калі бы такія дакументы былі, за амаль 20 гадоў незалежнасці Украіны іх дайшо б аднукла!

іх дауно б адшкукалі.

Таму маюць месца іншыя версіі. Самая цікавыя звязаная з фігурай Таццяны Жукавай. Яна працавала ў Львоўскай кансерваторыі. Доўгі час Уладзімір і Таццяна жылі разам і нават збіраліся аформіць шлюб, калі раптам, са слоў Таццяны, Уладзімір перастаў вяртацца да тэмы вяселля. Журналісты выкапалі, што гэтаму папярэднічала спрэчка Уладзіміра са сваім бацькам Міхайлам, які быў супраць шлюбу з Жукавай. Пасля гэтага Івасюк нават трапіў у псіхіяtryчны шпіталь.

Родныя Івасюка лічаць, што Таццяна мае нейкае дачыненне да ягонай смерці. Сама Жукава, якая пераехала ў Харкаў, адмаўляеца каментаваць такія чуткі. Аднак, у адрозненні ад іншых, яна верыць у версію самагубства кампазітара. Кажа, што ён неаднаразова казаў пра суіцыд. І нават неяк пракаментаваў фільм, дзе была сцэна самагубства, наступнымі словамі: «Не разумею людзей, якія дэманструюць сыход з жыцця такім чынам, каб

На юкрайнських інтэрнэт-форумах, прысвечаных аднаўленню следства па справе Івасюка, дамінуюць такія каментары: «Івасюк пісаў цудоўныя песні, які пеў амаль увесь СССР, аднак з палітычнага пункту гледжання яны абсолютна лаяльныя». «Гэта была спланаваная аперацыя спецслужбаў. Гэта была тагачасная рэальнасць, і няма чаго тут казаць».

▼ ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЭСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Беларускі лідэр Лукашэнка спрабуе быць і на-
шым і вашым. Да гэтага часу яму ўдавалася
супрацьстаяць патрабаванням Крамлю прызна-
ць незалежнасць Плайднёвай Асэціі і Абхазіі. Ад-
начасова па патрабаванню ЕС ён дазволіў адной
з апазіцыйных груповак «За свабоду» прайсці
афіцыйную рэгістрацыю. Аднак расійскія грошы
могуць аказацца мацней за ёўрапейскую дыпла-
матию. Эканоміка Беларусі вельмі залежыць ад
танныга расійскага газу, і краіна ўжо вінаватая
Pacii больш за 1,5 мільярда долараў. Адзінае
выйсце для Лукашэнкі — гэта слухаць, што кажа
Еўропа, і рабіць пры гэтым выгляд, што ён па-
ранейшаму лаяльны да Pacii.

Парламент Беларусі будзе разглядаць
пытанне пра прызнанне сепаратысцкіх
Паўднёвай Асечі і Абхазіі. Заява пра гэта была
зробленая прэзідэнтам Беларусі пасля візіту
ў Сербію. Цікава, што за выкананне задання
Крамлю Мінск атрымае фінансавую дапамогу
Прэм'ер Пуцін ужо загадаў выдаць Беларусі 500
мільёнаў долараў.

Наш сусед, прэзідэнт Беларусі, заяўві, што дамовы з МВФ дазваляюць яму атрымачы крэдыт максімум пад 2 працэнты, а расійскія браты прапануюць яму крэдыты пад 5 працэнтаў з адтэрмінай усяго на 3–5 гадоў. Магчыма,

таму, што з 21 па 24 лютага Лукашэнка зрабіў шэраг супярэчлівых заяў. Яно зразумела: беларуская гаспадарка, адчыненая на зневінных рынках, аблісцюнта залежыць ад сродкаў і Захаду, і Pacii. Галоўнае, што ў Беларусі няма сваіх абаротных сродкаў. Працягваючы замынца складанай перапрацоўкай у хімічнай і машынабудаўнічай галінах, Беларусь вымагае паліярэндніх аплатай усіх гэтых сегментаў рынку, каб потым выдаваць «на гары» экспартную прадукцыю.

Беларускія праваабаронцы лічаць, што гісторыя Яны Палаяковай стварае не вельмі прыгожую сітуацыю для ўладаў краіны. Справа

ў тым, што хутка ў БруSELІ будзе вырашана
пытанне пра тое, працягваць або не візвавыя
абмежаванні для шэрагу беларускіх чыноўнікаў,
у тым ліку і для прэзідэнта.

«Коммерсантъ» (Расія)

Прыйнаннне незалежнасці Абхазіі і Паўднёвай Асечіі паставіць Беларусь у вельмі дрэннае становішча ў вачах Еўрапейскага Саюзу, паколькі рашэннне пра сяброўства Беларусі ў праграме «Усходнє партнёрства» будзе прыматаца на аснове кансенсусу ўсіх 27 краін. Дастаткова аднаго, хто выступіць супраць, каб Беларусь пазбавілі права быць сябрам праграмы партнёрства.

ЗАМЕЖЖА**▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ**

УКРАЇНА. АРЫШТАВАНЫ СУДДЗЯ,
ЯКІ ЗДЫМАЎ ПОРНА

Супрацоўнікі Службы бяспекі Украіны (СБУ) арыштавалі скандальна вядомага суддзю Ігара Зварыча. Ігар Зварыч — львоўскі суддзя, які быў затрыманы органамі ў мінулу восень падчас спробы ўзяць хабар. Пры вобшуку ў яго кабінцы знайшлі некалькі мільёнаў долараў і касеты з запісамі эратычнага відэа. Фільмы здымалі сам Зварыч, а аছёрамі ў ягоных стужках былі наведальнікі або супрацоўніцы суду. Аднак на гэтым скандал не закончыўся: Зварыча, які заяўіў, што ён хворы, перавялі з турмы ў шпіталь, адкуль ён збег два месяцы таму і быў злодулены толькі зараз на даху свайго дома ва Львове. Сам Зварыч адразу прыдумаў наступную версію падзеі: ён са шпіталя не ўцякаў, яго выкаралі і два месяцы трывалі ў падвале, вымагаючы трэх мільёнаў долараў. Аднак Зварыч, з яго слоў, здолеў неяк збегчы. І толькі ён хацеў накіравацца ў прокуратуру, як прыйшлі супрацоўнікі СБУ. У Генпрокуратуры іншая версія. Зварыч нейкі час быў у Кіеве, дзе шукаў падтрымку сярод вышэйших функцыянероў краіны, а калі зразумеў, што дапамогі не будзе, вярнуўся дахаты, дзе і трапіў у пастку.

На матэрыялах «Сегодня» (Украіна)

ІТАЛІЯ. ПАЛІТЫКІ ЯДУЦЬ ТОЛЬКІ
ІТАЛЬЯНСКАЕ

Маурыцыё Фугаці, самы малады дэпутат італьянскага парламента ад праўтай партыі Паўночная ліга, дабіўся канкрэтных поспехаў у барацьбе з крызіснымі праявамі ў італьянскай эканоміцы. З яго ініцыятывы ў рэстаране парламенту цяпер можна знайсці выключна прадукты, зроблены ў Італіі. Здаецца, Паўночная ліга ўсур'ёз заемаецца барацьбой за спажыванне італьянскага. Напярэдадні новага года ён сябар, міністр сельскай гаспадаркі Лука Зайя арганізаваў кампанію супраць прысутнасці асанасу, мангі і іншых экзатычных прадуктаў на навагоднім стале італьянцаў. Ён заклікаў замяняць іх італьянскай садавіной. Цяпер яго колега Фугаці дабіўся чарговай перамогі на кулінарным фронце. Левая партыя называе практ Фугаці папулізмам і нават прарай поўнага правінцыяналізму. «Немагчыма перамагчы крызіс тупым пратэкцыянізмам», — кажа адзін з іх. Яны ўжо робяць стаўкі, колькі часу дэпутаты змогуць прасядзець на адной піццы і пасце.

На матэрыялах «Repubblica» (Італія)

ІСПАНІЯ. СФАРМАВАНЫ ЎРАД У КРАІНЕ
БАСКАЎ

Баскская секцыя Партыі іспанскіх сацыялістаў (PSE — PSOE), якая перамагла на выбарах у парламент баскскай аўтаноміі, назвала партыю, з якой хоча фармаваць кааліцыю. Сябрамі па кааліцыі стане кансерватары з мясцовага філіяла іспанскай Народнай партыі. Прыход кансерватараў у Кабмін аўтаноміі — падзея гістарычны: народнікі з'яўляюцца ідэйнымі нашчадкамі франкісту, якія ўвогуле адмаялі існаванне баскскай нацыі, мовы і культуры. Урадавая кааліцыя выключна з іспанскіх партый стала магчымай па выніках галасавання 1 сакавіка. На тых выбарах Партия баскскіх нацыяналістаў (PNV), якая кіравала краем 30 гадоў, не набрала дастатковай колькасці галасоў, каб мець парламенцкую большасць. На выніку выбараў таксама паўпльвала забарона левых нацыяналістычных партый, быццам звязаных з тэрарыстамі ETA. Калі бы былі залічаны 110 тысяч галасоў прыхільнікаў гэтых арганізацый, баскскія партыі мелі буць пераштрафлены на сем мандату больш, чым секцыі іспанскіх партый.

На матэрыялах «Gara» (Іспанія)

► АДСТАЎКА**ГЛЯДЗІШЕ
ХТО СЫХОДЗІЦЬ**

Алег НОВІКАЎ

**Калі верыць расійскай прэсе,
Дзмітрый Мядзведзеу
адпраўляе ў адстаўку
Муртазу Рахімава — самага
аўтарытарнага расійскага
губернатара.**

Афіцыйная даведка:

Муртаза Рахімав (75 гадоў) — прэзідэнт Рэспублікі Башкартостан з 1993 года. Паходзіць з сельскай сям'і. Пасля заканчэння Уфімскага нафтавага інстытута (1964) працуе ў нафтавага і хімічнай галінах. Быў дэпутатам Уфімскага гарсавета, Вярхоўнага савета Башкарской АССР і СССР. У снежні 1993 года абраны прэзідэнтам Башкартостана і з таго часу не пакідае пасаду. Мае жонку і сына Урала. Урал — дэпутат башкарскага парламенту, адзін з самых заможных людзей у Расіі.

За гады кіравання Рахімава ў Башкартостані склаўся дзіўны рэжым, які нават расійскія палітолагі называюць аўтарытарным. Сітэматачна парушаючы права чалавека, ліквідаваны незалежныя СМИ, маючы месца сістэмныя парушэнні правоў нацыянальных меншасцяў, назіраеца мощная карупцыя, адсутнічае падзел галінаў уладаў (пад кантролем знаходзіцца МУС і суды). Афіцыйныя СМИ называюць Муртазу не інакш як Башкьця ўсіх башкаріаў.

На думку праваабаронцаў, існую практика пакарання цэлых раёнаў, жыхары якіх галасавалі супраць Рахімава. Самым гучным выпадкам тут была зачыстка ў Благавешчанску. Спецназаўцы загналі ў мясцовы ДК прыкладна сто чалавек, патрабавалі, каб усе знялі адзенне, збівалі іх, пыркалі ў очы газам.

Цэнтр доўгі час апісваў глядзеў на фокусы Уфы. Тым больш што Рахімав — сябар Адзінай Расіі. За Мядзведзеем ў рэспубліцы галасуюць пад 80 працэнтаў выбаршчыкаў. І вось нечакана Крэмль змяніў пазіцыю. 10 сакавіка сур'ёзнае выданне «Ведомости» па ссылкай на крыніцы ў адміністрацыі РФ напісала пра хуткую адстаўку Рахімава. Нават называючы кандыдатуру новага прэзідэнта краю. Гэта Юніс Лукманаў (старшыня аднаго з камітэтаў адміністрацыі Санкт-Пецярбургу) і Рудзік Ісхужынаў (былы супрацоўнік адміністрацыі прэзідэнта Башкартостана).

Калі верыць каментарам на баскскіх блогах, уся Уфа цяпер п'е шампанскэ.

«Трэба ўсё ж аддаць належнае Дзмітрыю Мядзведзеву! Ён можа ўвайсці ў гісторыю як першы прэзідэнт, які адправіў ў адстаўку Рахімава. Ельцын не адправіў, Пуцін не адправіў, а Мядзведзеў змог», — не хавае пазітыўных эмоцый адзін з жыхароў Башкартостана на сваім блогу.

Людзі таксама вельмі цешацца з той нагоды, што пераемні-

кам Рахімава дакладна не будзе ягоны сын Урал. Імідж апошніяга вельмі сапсаваўся пасля таго, як ён паспрабаваў кіраваць хакейным клубам «Салават Юлаеў» — спартовым гонарам Уфы.

Самае цікавае, што чуткі пра хуткую змену Рахімава выклікала шквал імперыялістичных настроў. Справа не толькі ў тым, што Муртаза актыўна прыцягваў у кіруючыя органы Башкартостана, хоць большасць насельніцтва рэспублікі — рускія (іх 29 працэнтаў), а башкарі — толькі 26%.

Шматлікія этнічныя рускія, якія жывуць у Башкартостані, лічачы, што сышох Рахімава — па сутнасці аднаўленне Уфімскай губерні. Так здарылася, што цяперашнія сталіца Башкартостана Уфа не ўваходзіла першапачаткова ў склад аўтаномнай савецкай Башкартостані, якая была абвешчаная ў 1919 годзе і прызнаная Леніным. Дарэчы, гэта было першое аўтаномнае ўтварэнне ў складзе Савецкай Расіі.

Толькі ў 1922 годзе дэкрэтам ЦВК Уфімская губэрня стала часткай тэрыторыі Башкарской АССР, а сталіца пераехала ва Уфу, што чамусыці дае падставу шматлікім рускім разглядаць адстаўку Муртазы як аднаўленне гістарычнай справядлівасці. Тым больш, што апошнімі часамі ў рэспубліцы быў створаны культ Валідава — лідэра баскскага нацыяналізму пачатку 20-х.

«У рэспубліцы заканчваецца эра махровага башкарскага нацыяналізму. Практычна завяршилася замена ўсіх башкаріаў на пасадах, якія падпарадкоўваліся федэральному цэнтру... У Рахімава застаўся толькі нацыяналістычны ўрад. Хутка губерня зажыве адзінным жыццем.

цём па законах Расіі. Народы губерні зачакаліся гэтага свята», — піша адзін з экзальтаваных прыхільнікаў адзінай і недзялімай.

Больш цвяроўзя назіральнікі спрэвядліва кажуць, што наўрад ці жыхарам той жа Уфы жылося б лепш, калі б Башкартостан называлася Уфімскай губерніяй. Адзін з іх піша: «Ідэя адраджэння Уфімскай губерні — добры інструмент мабілізацыі хворай на галаву часткі рускага насельніцтва рэспублікі, аднак у практичным плане яна мёртвая. І не адродзіцца ніколі. Тэрытарыяльна рэспубліку не разараўцаць. За 90 гадоў яна стала маналітам».

Думаецца, што ніякага вяртання ў часы Расійскай Імперыі не будзе. Башкартостан застанецца аўтаноміяй. Верагодней за ўсё, мы назірамо канец контракта цэнтра з так званымі «губернатарамі цяжкай катэгорыі». Да іх можна аднесці Лужкова, Шайміева, Рахімава, Роселя, Тулеева, Кадырава.

Сутнасць контракту была наступнай: мы цябе не чапаем, ты — нас; за гэта ты гарантуюш нам стабільнасць і дэманструеш лаяльнасць, напрыклад, даеш патрэбныя лічбы на выбараў. Пры гэтым Крэмль прызначаў, што адстаўка гэтых «губернатараў цяжкай катэгорыі» падобна да маленькага перавароту. Хутчэй прычына адстаўкі Рахімава ляжыць у канстатацыі пагрозы рэгіональнага нацыяналізму, а не ў дэмакратычных забобонах Мядзведзева.

Тым часам кіраунік прэс-службы рэспублікі паведаміў, што башкарскі прэзідэнт Муртаза Рахімав збіраецца працаўваць да заканчэння тэрміну сваіх паўнамоцтваў — да 2011 года.

ТЭРАРЫЗМ

ЗАМАХ НА МИР

Алег НОВІКАЎ

На працягу двух дзён баевікі Сапраўднай ірландскай армії (RIRA) здзейснілі два тэракты. Ці значыць гэта, што мірны працэс у Паўночнай Ірландыі пад пагрозай?

Спачатку 7 сакавіка пад выглядам прадаўцоў піццы тэрарысты патрапілі на вайсковую базу і забілі двух салдат. Праз 48 гадзін быў забіты паліцэйскі. У абодвух выпадках адказнасць за забойствы ўзяла на сібе групоўка Сапраўдная ірландская рэспубліканская армія (RIRA).

RIRA — нелегальная тэрарыстычна арганізацыя, якая дзеянічае ў Паўночнай Ірландыі. Узнікла яна ў 1997 годзе, калі ў выкананічым камітэце Ірландскай рэспубліканскай арміі (IRA) адбыўся чарговы раскол. За час існавання IRA, з 1913 года, такіх расколаў было некалькі. Часам пасля іх рэспубліканцы нават змагаліся паміж сабой.

Прычынай расколу 1997 года стала расшэнне партыі «Шын Фейн» (палітычнае крыло IRA) падпісаць дамову Добрыя пятніцы пра мірны працэс у Паўночнай Ірландыі. Дамова прадугледжвала таксама прыпыненне вайсковых дзеянняў з боку IRA. Частка сяброў у яе кіраўніцтве (т. зв. група МакКевіта) прапанавала разарваць мірныя пагадненні. За што і была выключана з партыі.

У лістападзе того ж года дысідэнты сустраліся і абвясцілі пра заснаванне RIRA. Калі меркаваць па праграме і іншых дакументах арганізацыі, яе сябры з'яўляюцца артадаксальнімі прыхільнікамі ідэі ірландскіх рэспубліканцаў. Ірландская рэспубліканская дактрина як ідэйная канцепцыя нарадзілася пад уплывам Фран-

Гледзячы на рэакцыю ірландскага і брытанскага грамадства, відавочна, што «Новы наступ» абмяжуецца лакальнімі тэрарыстычнымі вылазкамі. Вярнуць сітуацыю да стану 70–80-х, калі ішла сапраўдная грамадзянская вайна, маларэальная

разбурэнне з дапамогай бомб, закладзеных у машыны, эканамічнай інфраструктуры краю. Сваю першую акцыю арганізацыя здзейсніла 7 студзеня 1998 года. 9 мая таго ж года RIRA ўзяла адказнасць за забойства паліцэйскага.

Самай буйной дыверсіяй групоўкі стаў выбух бомбы ў горадзе Ома. Тады загінула 29 чалавек. Крывавая акцыя ў Оме маблізавала

супраць RIRA не толькі паліцыю і армію. Слабы IRA арганізавалі сакрэтны рэйд па дамах, дзе жылі «сапраўдныя» і, думаеца, капитальна ім прачысцілі мазгі — канфрантацыя не была патрабная рэспубліканцам. Ва ўсякім разе, да гэтага года буйных акцый RIRA не ладзіла.

Акрамя таго спецслужбам удалося нанесці моцны ўдар па кіраўніцтву RIRA. У 2001 годзе быў нават арыштаваны сам МакКевіт. Гэта на пэўны час стварыла ілюзію, што банда разгромленая. Адпаведна дакладу антытэрарыстычнай службы, сама групоўка нават развалілася на дзве фракцыі.

Новая хвала тэрактаў (прыкладна 1–2 на год) пачалася з 2008 года. 7 лютага 2008-га RIRA апубліковала спецыяльную за-

хадзячы з того, што акцыі тэрарыстаў наўрад ці падарвуюць мірны працэс, у фокусе грамадскай палемікі паўсталі пытанне пра тое, чаму ірландскі тэрарызм праз дзесяць гадоў міру працягвае заставацца сацыяльной з'явай?

Трэба прызнаць, што ірландскай рэспубліканскай традыцыі, часткай якой ёсьць права нацыі на супраціў. Брытанска-ірландскі канфлікт, які мае амаль 400-гадовую гісторыю, адлюстроўваўся амаль на кожнай ірландскай сям'і, што стварае эмацийную глебу для зацікаўлення ідэямі экстремістаў. Нарэшце, RIRA звязаная з арганізаванай злачыннасцю. Той жа МакКевіт займаўся гандлем зброяй, якую ён прывозіў з Югаславіі, дзе ішла вайна. Агресіўны нацыяналізм робіцца часткай крымінальной субкультуры, інстытуты якой практична немагчыма разбурыць.

Між тым, два тэракты з боку экстремістаў (няхай дробных і пазбаўленых грамадскай падтрымкі), моцна паўплывалі на агульную атмасферу ў Аб'яднаным каралеўстве. Прычына зразумелая: праз некалькі дзён у Вялікабрытанію прыезджаше прэзідэнт ЗША Барак Абама.

цузскай рэвалюцыі напрыканцы XVIII стагоддзя. Галоўная задача рэспубліканцаў — стварэнне любымі сродкамі незалежнай ірландской рэспублікі, у склад якой павінны ўвайсці ўсе 32 графства вострава.

Дабіцца аб'яднання Ірландыі RIRA збіраеца працэс выдавад брытанскай адміністрацыі з Ольстэру «з дапамогай фізічнай сілы». Дамова Добрыя пятніцы і прынятая пазней так званая Белфасцкія дамовы для сяброў RIRA быў здрадай радзіме. «Мой брат не за тое паміраў, каб брытанскія грамадзяніне мелі роўныя праваў з ірландцамі ў Паўночнай Ірландыі», — кажа адзін з заснавальнікаў RIRA, Сандзі МакКевіт, сястра легендарнага баевіка IRA, які загінуў у брытанскіх турмах у выніку палітычнай галадоўкі.

У тактычным плане RIRA капіруе схему баевікоў IRA, якую яны выкарыстоўвалі ў 80-я гады:

ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

ЕЛІЗАВЕТА II

Каралева Вялікабрытаніі абавязала пра пачатак святкавання юбілею Садружнасці — аб'яднання краін быўшай Брытанскай Імперыі. Садружнасць была афіцыйна створана ў 1949 годзе. Яе заснавальнікамі сталі Вялікабрытанія, Аўстралія, Новая Зеландыя, Цэйлон, Індыя, Пакістан, Падхіднавосточная Афрыка, Канада. На цяперашні момант у склад Садружнасці ўваходзяць 53 краіны, у якіх працягвае больш за мільярд чалавек — прыблізна кожны трэці чалавек на планете.

Толькі дзеў брытанскіх калоній Аман і Бірма пасля атрымання незалежнасці не ўвайшлі ў структуру Садружнасці. Двойчы ў арганізацыю хадзіла ўступіць Францыя. У сваім спэцыяльным пасланні, якое было прысвечана юбілею блоку, каралева падкрэсліла, што Садружнасць прэзентуе ідэю рознасці і гуманізму. Яна таксама заяўвіла, што цяпер ва ўмовах крызісу інтытут Садружнасці мусіць прайсці тэст і выпрацаваць механізм лепшага рэагавання на патрэбы людзей.

ТЫГРАН САРКІСЯН

Кіраўнік кабінета міністраў Арменіі стаў чарговым палітыкам — ахвярай глобальнага крызісу. 4 сакавіка армянская нацыянальная валюта драм згубіла 14 працэнтаў сваёй вартасці адносна долара ЗША. Улады абавязцілі пра разавую дзвальнаваць. Прыватны гісторыя краху драма вельмі нагадвае беларускую. Яшчэ 12 лютага на зборах партыі «Квітнеючая Арменія» прэзідэнт краіны заявіў, што «фінансавага абвалу» не будзе. Аднак выратаваць драм не ўдалося. Як вынік — 4 сакавіка толькі за адну гадзіну кошты на прадукты ў краіне выраслі на 15 працэнтаў. Урад патрабаваў вярнуць іх назад, аднак вялікага эффекту гэтага не мела. У некаторых месцах начальнік думаецца пра ўвядзенне прадуктовых картак. Сітуацыя пачала стабілізавацца толькі пасля таго, як МВФ заявіў пра выдачу Арменіі крэдыту ў 450 мільёнаў долараў. Аднак заклікі адправіць урад у адстаўку застаюцца папулярнымі. Цікава, што прэзідэнт суседняй Грузіі бачыць прычыну эканамічных праблем Арменіі ў занадта моцнай кааперацыі з Расіяй.

БАРУТ ПАХОР

Прэм'ер-міністр славенскага ўраду сутыкнуўся з далікатнай праблемай, звязанай з часамі другой сусветнай вайны. У горным раёне Ласкаўніца масавае пахаванне 300 чалавек. Гісторыкі лічаць, што нябожчыкі былі ахвярамі пракамуністичных партызан Ціта. Хутчэй за ёсё, яны былі салдатамі харвацкіх частак, якія падчас вайны знаходзіліся на службе ў нацысту. Напрыканцы другой сусветнай вайны, якія супрацоўнічалі з Гітлерам, спрабавалі хавацца ад партызан у гарах Славеніі. У сваю чаргу атрады Ціта актыўна знішчалі сваіх быльх праціўнікаў. Інфармацыя пра масавае пахаванне прымусіла Саюз ветэранаў партызанскага руху зрабіць заяву пра тое, што партызаны не маюць ніякага дачынення да забойстваў. Аднак правасці партыі патрабуюць правесці следствіе і пакараць арганізатараў злачынства. Яны лічаць, што некаторыя з партызан, якія ўдзельнічалі ў забойствах у Ласкаўніце, жывыя і зараз. На іх погляд, пра тое, што ўлады Югаславіі мелі нейкае дачыненне да забойстваў, сведчыць, як добра, з дапамогай бетону, былі захаваны нябожчыкі.

ЧЫТАНКА

ДНІ І НОЧЫ ПІСЬМЕННІКАЎ

Алесь ГІНЗБУРГ

**З сакавіка ў свеце адзначалі
Міжнародны дзень
пісьменніка. Наўмысна ці не,
вакол гэтай даты ў Мінску
вырашылі адзначыць заадно
пісьменніцкія ночы. 32 па
5-е сакавіка ў фальварку
«Добрыя мыслі» ў Мінску і
на сядзібе «Кола сяброў» у
Магілёве быў прэзентаваны
мультымедыйны дыск
«Начная чытанка-2». Праект
«Начная чытанка» стартаваў
у 2006-м. Цягам трох год
у научным эфіры Радыё
«Свабода» гучалі творы
100 паэтай, пісьменнікаў і
перакладчыкаў мастацкай
літаратуры. Пяць начэй —
адзін голас. У мінульым месяцы
пабачыў свет ужо другі па ліку
дыск, які змяшчаў 50 новых
галасоў.**

«Мне пішацца або зранку, або глыбокай ноччу», — признаўся «начны чытанец» Анатоль Вярцінскі ў «Добрых мыслях». Тэрыторыя літаратуры —noch, пагадзіліся многія, можа таму вечарыны праекту не сталі, на мой густ, дастаткова яркімі падзеямі. Былі яркія выступы: Уладзімір Арлоў, Віталь Рыжкоў, Галіна Дубянецкая, Павел Севярынец, але ў цэлым пачутае мяне не ўразіла. Сапраўдныя прэзентацыі адбыліся пазней, калі я пачаў рупліва слухаць «Начную чытанку-2», як і прапісаў доктар, познім познім вечарам перад сном. «Вы знайдзецце тут абсалютна розных па эстэтыцы аўтараў. Калі вам спадабаўшца адны творы, вы авалявіш яго не ўпадаеце іншыя, і гэта нармальная!» — нібы ўролаг

Аляксей Знаткевіч

Ягор Маэрчык

падлетка супакойваў наведнікаў прэзентацый вядучы Аляксей Знаткевіч. І меў рацю.

Праект «Начная чытанка» мае шмат вымярэнняў. Гэта свайго кшталту аўдыёкніга: профілі 50 аўтараў змяшчаюць па 5 трэкаў даўжынёй 5-6 хвілінаў кожны. Дыск не працуе ў пльэеры ці магнітоле, ён камп'ютарны, затое да гукаў дадаюцца партрэты аўтараў і кароткія біяграфіі, такім чынам дыск пакліканы папулярызаваць сучасную літаратуру, даць яе актуальны звяз.

Гэта не толькі голас пісьменніка, а яшчэ і саундрэк — настраёвая музыка, таму вершы і прозу слухаць як мінімум не нудна. Мультымедыйная візітуніца для ўдзельнікаў і каталог для чытчика: да каго пры нагодзе пайсці на прэзентацыю, на чыю книгу звярнуць увагу, хто б упрыгожыў задуманы вамі паэтычны слэм у клубе, а каго запрасіць у

школу на сустрэчу са школьнікам? Гэтыя рапашнікамі дапаможа прыняць «Начную чытанку».

Надгіпертэкставай складанкай

**Алесь Гінзбург: У чым пе-
равага слова гучанага над
словам пісаным?**

Аляксей Знаткевіч: Перавага з'яўляецца найперш тады, калі аўтары артыстычна чытаюць. Мне, напрыклад, падаецца, што ўражанне ад верша Сяргея Берасілі ці Віталя Рыжкова ў аўтарскім чытанні мажнейшае за ўражанне ад гэтых тэкстаў на паперы ці на экране камп'ютара. Яшчэ гумарыстычныя рэчы добра ўспрымаюцца на слых: на першым дыску добрыя прыклады — казкі Лявона Вольскага і п'есы Віктара Шалкевіча, на другім — тэксты Таццяны Барысік і Анкі Упалы. Але ў любым выпадку жывыя галасы аўтараў — фішка гэтага праекту, нават калі тэксты нешта губляюць ад чытання.

Ягор Маэрчык: Аўтарская інтэрпрэтацыя твору відавочнай, калі аўтар чытае голасам. Дзякую-

чы запісу, гэту інфармацыю можна зафіксаваць. Многія ўдзельнікі (напрыклад, Рыгор Барадулін), начыталі для праекту значна болей, чым магло трапіць у эфір. Гэтыя запісы нікуды не знікті. Нам яшчэ будзе чым здзвініць слухачоў.

А.Г.: Як вы ўяўлялі сабе сучасную беларускую літара-
туру да «Начнай чытанкі», і
як яна вам пасля?

А.З.: Не могу сказаць, што агульнае ўражанне аб сучаснай беларускай літаратуре радыкальна змянілася — проста адкрыў для сябе новых цікавых аўтараў (напрыклад, Сяргея Прылуцкага) або пановаму ўслухаўшы ў тых, каго ўжо эпізадычна чытаў (напрыклад Вальжыну Морт ці Паўла Касцюковіча).

Я.М.: Да «Начнай чытанкі» беларуская літаратура была для мяне тэкстамі, ціпер стала гукамі. А калі казаць сур'ёзна, літаратура пераўтварылася ў галерэю твараў і асобаў. Пазнаёміўся з многімі фігурантамі ціперашніх падручнікаў па беларускай літаратуре, дый будучых падручнікаў таксама. Наши літаратары паўсталі перада мной як жывыя людзі — людзі розныя, адпаведна, і якасці ў іх таксама розныя, як становічныя, так і не вельмі чалавечыя якасці. Адзін забываеца прыйсці ў студыю, другі спазняеца, трэці таксама спазняеца, але не на пару хвілінаў, а на некалькі гадзінай, на кога падчас запісу пачынае звінець мабільнік... З такой колькасцю творчага народу было, канешне, шмат абсалютна не творчага, руціннага клопату. Затое, калі выйшлі нашы дыскі, пачалі ладзіць прэзентацыі: усіх прыемна бачыць, усе такія мілья і чароўныя аўтары яскравых твораў!

Дыск «Начная чытанка-1» даўно разышоўся па краіне, ціперён ён даступны для скачвання ў інтэрнэце. «Начную чытанку-2» шукаць бясплатна ў месцах, так бы мовіць, беларускай прысутнасці. Прыемнага слухання!

«Добры дзень, мая Шыпшина» (Мн., 1986), «Мой радавод да пяцлага калена» (Мн., 1993), «Таямніцы полацкай гісторыі» (Мн., 1994, 1995, 2000, 2002, 2007, 2008) «Адкуль наш род» (Мн., 1996; Вільня, 2000, 2003). «Час чумы» (Логвінаў, 2005), «Сланы Ганібала» (Логвінаў, 2005), «Паром праз Ламанш» (Логвінаў, 2006) і інш. У суаўтарстве з Генадзем Сагановічам: «Дзесяць вякоў беларускай гісторыі (862-1818)» (Вільня, 2001, 2002). У суаўтарстве са Змітром Герасімовічам: «Краіна Беларусь». Ілюстраваная гісторыя (Martin, Slovakia, 2003).
http://www.arlou.org/

АБ'ЯВА

НАБУДЗЬ БЕЛАРУСКУЮ КНІГУ

Кнігарня «ЛОГВІНАЎ» у галерэі «Падземка» (пр-т Незалежнасці, 43) прапануе сваім чытчам кошны чацвер з 18.00 да 19.00 купіць кнігу з рук сапраўднага беларускага літаратара. Прыходзь, каб атрымаць аўтарытэтную параду, аўтограф, праста паглядзець.

НАШЫ ГАНДЛЯРЫ Ў САКАВІКУ

12 САКАВІКА. Артур Клінаў

Мастак, пісьменнік, выдавец. Культавая постапець еўрапейскага культурнага андэграўнда. Стваральнік канцепта «Менск — Горад Сонца».

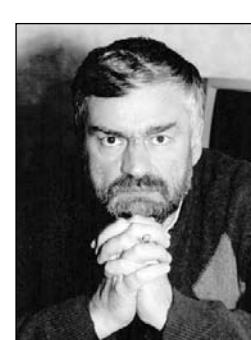
Нарадзіўся ў 1965 годзе ў Мінс-

ку. У 1987 годзе скончыў аддзяленне архітэктуры Беларускай тэхнічнай акадэміі. З 1998-га кіраўнік беларускай асацыяцыі сучаснага мастацтва. З 2001 года выдавец і рэдактар часопіса «pARTisan». Аўтар кніг «Малая падарожная кніга па Горадзе Сонца» (Логвінаў, 2007) (нямецкае выданне: Sonnenstadt der Traume, 2006 Frankfurt, Suhrkamp Verlag; польскае выданне: Minsk. Przewodnik po Miescie Slonca (Czarne, 2008).

http://www.dziennik.pl/kultura/ksiazki/article255001/Literatura_w_cieniu_satrapiy.html

19 САКАВІКА. Уладзімір Арлоў (18.00-20.00)

Пісьменнік, паэт, гісторык. Нарадзіўся ў 1953 годзе ў Полацку. У 1975 годзе скончыў гістарычны факультэт БДУ. Аўтар кніг

26 САКАВІКА. Марыя Мартысіевіч

Пісьменніца, паэтка, журналістка і блогерка. Унікальная ва ўсіх творчых выяўленнях.

Нарадзілася ў 1982 годзе ў Мінску. У 2004 годзе скончыла філалагічны факуль-

тэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, у 2005-м — аддзяленне філасофіі/літаратуры Беларускага Калегіума. Стыпендыята Homines Urbani (таварыства Villa Decius, Кракаў, 2007 г.). Як журналістка супрацоўнічае з газетай «Новы час» і мультымедый-часопісам «CD_MAG». Перакладае паэзію і прозу з англійскай, польскай, рускай, украінскай, чэшскай моваў. Як эсэістка і паэтка ўдзельнічала ў шэрагу міжнародных фестываляў культуры ў Беларусі, Польшчы, Літве, Славакіі, Украіне. Яе вершы і эсэ перакладаліся на ўкраінскую, чэшскую, славацкую, польскую, літоўскую, нямецкую, рускую мовы. У Беларусі публікуеца ў часопісах «ARCHE», «Дзесяць», «pARTuzan». Аўтарка кнігі «Цмокі лятуць на нераст: эсэ ў вершах і прозе» (Логвінаў, 2008). Жыве ў Мінску.

www.maryjka_.livejournal.com

ЦІКАВА

САНКТУАРЫЙ СВ. МІКАЛАЯ І МЕМАРЫЯЛ БОНЫ СФОРЦА, ПОЛЬСКАЙ КАРАЛЕВЫ І ВЯЛІКАЙ ЛІТОЎСКАЙ КНЯГІНІ

• Заканчэнне.
Пачатак у №8 (136).

Аляксей ХАДЫКА

1 сакавіка 2009 года ў паўднёва-італьянскім горадзе Бары, сталіцы правінцыі Апулія, адбылася ўрачыстая цырымонія перадачы Расіі гасцявога двара і праваслаўнай царквы св. Мікалая, якія месціца побач са старажытнай каталіцкай базілікай у гонар гэтага святога, дзе з XI стагоддзя спачываюць яго рэліквіі, перанесенія з Мірау Лікійскіх. Перадаючы інфармацыю пра падзеі ў Бары, беларускія СМИ не паведамілі, аднак, што комплекс вялікай каталіцкай базілікі св. Мікалая гітарычна звязаны з нашай краінай значна даўней.

Бона супраць Барбары

Успаміны дзяцінства пра інтрыгі пры міланскім двары, у выніку якіх сям'я Сфорца страціла ўладу над герцагствам, праз усё жыццё кіравалі жаданнем Боны надзеяна забяспечыць уладу сыну. Гэтага яна дамаглася аўшычэння яго Вялікім літоўскім князем яшчэ пры жыцці мужа, у 1544 годзе. Спадчыннасць улады ў ВКЛ, у адрозненіе ад выбарнасці каралёў у Польшчы, фактычна з'явілася гарантыйя абрання яго польскім каралём пасля смерці бацькі (1548). Польская эліты не жадалі страціць стратэгічна выгаднага палітычнага адзінства з ВКЛ. З гэтага кантэксту вымалёўваецца і логіка яе змагання супраць мезальянсу, здзейсненага сынам у другім шлюбе з Барбара Радзівіл (1547–1551). Кранальная гісторыя стасунка Жыгімonta Аўгуста і Барбary ў сачыненнях літаратаў пераўтварылася ў меладраму пра моцнае каханне, нязгоду пакаленняў і атручэнне няшчаснай жанчыны. Улюблёная жонка Жыгімonta, «не каралеўскай крыві», памерла, відаць, ад раку, але вердыкт грамадскай думкі быў суровы — атруціла італьяніка, балазе ў прыдворнай практицы яе радзімы ў XVI стагоддзі падобнае развіццё падзеі не было рэдкасцю. А зараз, следам за Бонай, зноў вернемся ў Italію.

На радзіме ў эміграцыі

У 1556 годзе, канчаткова пасвяршыўшыся з сынам, каралева пакінула краіну. Жыгімонт Аўгуст не наважыўся канчаткова затрымашы мачі пад хатнім арыштам, нягледзячы на тое, што закон дазволіў пярэчыць яе планам, спасылаючыся на прававую традыцію ўзгадніць ад'езд каралеўскіх асоб з краіны з вышэйшымі службовымі ўрадаўцамі. Паўплывала на расценне не перашкаджаць ад'езду жаданне

Сям'я Боны Сфорца

маладога караля захаваць за сабой спадчынныя права на італьянскія валоданні мачі — княствы Рассана і Бары (тыя самыя, якія засталіся ў яе сям'і пасля смерты Мілана), і жаданне захаваць прыстойную міжнародную рэпутацыю. Бона вывезла з сабой уласныя каштоўнасці і грошы, даходы з каралеўскіх уладанняў — і нямала, 24 вазы, цэлую казну!

Рэвізія гісторыі была трагічнай. Большасць сваіх сродкаў, 430 000 дукатаў, Бона паспела пазычыць Філіпу II Габсбургу, уладару Іспаніі і Неапалія. Якраз у 1550-я гады дынастыя Габсбургаў у Свяшчэннай Рымскай імперыі падзялілася на іспанскую і нямецка-аўстрыйскую лініі, састарэлы Карл V Вялікі здолеў перадаць сваіму сыну Філіпу II іспанскія ўладанні, Неапаль і Нідэрланды, да якіх пазней была далучана Партугалія. Нямецкія аўстрыйскія

Атрута для каралевы

Філіп, пры якім Іспанія аформілася ў моцна цэнтралізаваную дзяржаву, будаўнік сталічнай рэзідэнцыі Эскарыял у Мадрыдзе, праблему сваёй пазыкі вырашыў жорстка і цынічна. Падкуплены ім сакратар Боны Сфорца ў Бары Джан Ларэнца Паппакодэ смя-

землі засталіся за Фердынандам I і яго сынам Максімільянам, а дочки Фердынанда I Лізавета (1526–1545) і Кацярына (1533–1572) зрабіліся першай і трэцяй жонкамі Жыгімonta Аўгуста, звязаўшы найбліжэйшым сваяцтвам Бону Сфорца з уладарамі Свяшчэннай Рымскай імперыі германскага народа, а Ягайлівічаў — з нямецка-аўстрыйскімі Габсбургамі. Бона Сфорца, аднак, у сваіх уцёках у Бары зрабіла стаўку на саюз з «іспанцамі» Філіпам II, што ў выніку каштавала ёй жыцця.

ротна атруціў апальную каралеву 19 лістапада 1557 года. Гэту сцэну летапісец польска-літоўскай гісторыі мастак Ян Матэйка ў 1859 годзе адлюстраваў у жывапісным палатне.

Бона адчувала небяспеку, і напярэдадні смерці заміралася з сынам, збраючыся накіравацца ў Польшчу. Яна падрхтавала і два варыяnty тастамента. Адзін з іх прадугледжваў перадачу Бары і Рассана іспанцам, а сыну з дочкамі гарантаваў грашовыя выплаты. Другі пакідаў спадчыннікам Жыгімonta Аўгуста. Натуральна, Паппакодэ знішчыў другі дакумент, і італьянскія ўладанні былі занятыя іспанцамі. Толькі падчас Лівенскай вайны з Іванам Жахлівым Жыгімонт Аўгуст дамогся вяртання часткі «іспана-непалітанскай» пазыкі талернымі, паўталернымі і чвэрцталернымі манетамі габсбургскай чаканкі, якія з надбіткам вензеля Жыгімonta Аўгуста і датай «1564» пэўны час абарачаліся ў ВКЛ і Польшчу.

Мемарыял для Боны

З чатырох дачок Боны асаблівую ролю ва ўшанаванні яе памяці і ў стварэнні яе мемарыяла ў Бары адыграла Ганна (1523–1596), каралева ўжо ўз'яднанай паводле Люблінскай уніі 1569 года Рэчы Паспалітай, жонка Стэфана Баторыя (на троне ў 1576–1586). З яе ініцыятывы ў 1589 годзе па дазволе папы Сікста V пачалося будаўніцтва комплекса мемарыяла ў алтары базілікі св. Мікалая, куды была перанесена труна Боны, папярэдне змешчаная ў гарадской катэдры. Скульптурная кампазіцыя, агульны дызайн якой выкананаў паляк Томаш Трэттар, а постаці з каарскага мармуру — італьянцы Андрэа Сарці, Франчэска Закарэллі і Франчэска Бернуччы, скончаная да 1593 года, па вялікім рахунку наследуе ўзор знакамітай капліцы Медычы ў Фларэнцыі работы Мікеланджэла.

У кожнай краіне на паўночны ўсход ад Італіі яна б лічылася шэдэўрам нацыянальнай вартасці, у Італіі ж засталася тыповым, хоць і багатым, узорам мемарыяльнай пластикі позняга Адраджэння. У

цэнтры кампазіцыі на каменным саркафагу — укленчаная фігура Боны ў маленні, побач із якой спачываюць алегарычныя жаночныя постаці з гербамі Польшчы і Бары. У нішах за алегорыі Польшчы — скульптура св. Мікалая, за алегорыі Бары — св. Станіслава.

Патрануючы ўзвядзенне мемарыяла, дачка Боны Ганна Ягелонка нагадвала пра захаване намінальнае права асабістай уласнасці і прэтэнзіі Рэчы Паспалітай на землі Боны — Бары і Рассана. Гэта памяць выразна захоўвалася і ў сярэдзіне XVII стагоддзя, калі скульптура была дапоўнена фрэскамі скляпенняў алтарнай часткі па загадзе Яна Казіміра, які кіраваў Польшчай і ВКЛ у 1648–1668 гадах. Ён быў праўнукам Боны — праз яе чацвёртую па старшынству дачку, жонку шведскага караля Яна III і маці Жыгімonta III Вазы, першага прадстаўніка гэтай дынастыі на польскім і літоўскім тронах. У фрэсках над скульптурнымі мемарыяламі з'явіліся партрэты Яна Казіміра, яго жонкі Марыі Ганзага, вобраз апекуна Літвы св. Казіміра. Але жывапісны адлюстраванні не перажылі «рэстаўрацыю» базілікі пад старасветчыну ўжо ў XX стагоддзі.

Памяць

Не ўсе помнікі «палонікі-літуанікі-беларускі» заспее сёння нашу суайчыннік, наведваючы Бары, што лепш рабіць 7–9 мая, у час святкавання гадавіны прыбыцця мошчаў св. Ніkalая, або 6 снежня, у дзень асноўнага каляднага свята ў гонар нябеснага патрона — Rito delle nubili па-італьянску. Ён не побачыць тое, што апісаў у сакавіку 1584 года Мікалай Хрыстафор Радзівіл Сиротка, славуты будаўнік Нясвіжскага замку, у сваёй «Перыгрынаціі, або Паломніцтве ў Святую Зямлю». На дэювых брамах размешчанага непадалёк Бары мястэчка Астуна тады яшчэ заставаліся малюнкі гербаў Боны і ўрачыстых надпісы ў гонар яе прыбыцця з Кракава, якое прайшло з вялікім ўрачыстасцямі. Затое стаіць у Бары замак II Castello, узнесены ў XIII стагоддзі Фрыдрыхам II Швабскім на нарманскіх падмурках і ўпрыгожаны рэнесанснымі арачнымі матывамі пры Изабеле Арагонскай і яе дачце Боне Сфорца.

Зразумела, кагосяці ў Бары і да базілікі св. Мікалая будзе вабіць славініы рыцарскіх часоў, імены герояў Першага крыжовага паходу (1096), якія малітіся тут па дарозе да Іерусаліму — Уга з Вермандуа, Раберта з Фландрый, Стэфана з Блуа, да якіх далучыліся князь Бары Баэмунд і яго пляменнік Танкред, абедва героі «Вызваленага Іерусаліму» Тарквата Тасса. Кагосяці прыпяцце ідэя адведаць рускі двор. Але наведвальніку з Беларусі варт не забыцца, што ў самымі сэрцы старажытнай базілікі, побач з мошчамі патрона ўсіх падарожнікаў, маракоў, панявленых, святога Мікалая Калядных святаканні ў апекуна Русі, яго супрэсне мемарыял, прысвечаны адной з самых вядомых герояў нашай даўніні гісторыі.

КУЛЬТУРА

▶ ВЫСТАВА

ВОБРАЗЫ ПАДАРОЖЖАЙ

Аляксей Хадыка

Ніхто не скажа, што фотамастацтва нельга далучыць да агульнага шэрагу іншых відаў мастацкай творчасці. Асабліва калі стваральнік фатографіі прадметам свайго натхнення робіць такое блаславёнае Богам і чалавекам месца на зямлі, як Чэхія. І калі да сказанага дадаць, што погляд на прыгаданую краіну адлюстроўваеца ў фотаработах соценъ розных мастакоў, кожны з якіх афарбоўвае сваю працу ўласнай індывідуальнасцю і дадае душэўнай цеплыні, то атрымліваеца тое, што ўбачылі наведальнікі Палаца мастацтваў.

3 5 па 15 сакавіка там працуе экспазіцыя «Oh, bella Bohemia!», арганізаваная пры дабрачыннай дапамозе Амбасады Чэхіі ў Рэспубліцы Беларусь.

На выставу па выніках вялікага міжнароднага конкурсу «Лепшыя фотаздымкі з паездкі ў Чэхію» журы з боку арганізатора — Галоўнага ўпраўлення чэшскіх цэнтраў у Празе — адабрала 48 з 1000 работ, прадстаўленых наведальнікамі з 18 дзяржаў Еўропы і ЗША. Так што здымалі Чэхію турысты, можна сказаць, аматары. Намінацыя было дзве — «Самы лепшы збор фотаздымкаў з Чэшскай Рэспублікі», у ёй перамог Марні Горвіц з Нью-Йорку. І прости — «Самы лепшы фотаздымак», дзе першы прыз дастасці Ганне Бартэл з Дрэздэна.

Так атрымалася калекцыя нестандартных поглядаў на

Чэхію, дзе можна пабачыць і грандыёзныя панарамы Татраў, і закуткі сярэднявечных вуліц, і проста дзяўчыну ля вакна поезда, за якім — утульны чэшскі краявід, або дзіця з сабачкам. Калі б я ўдзельнічаў у конкурсе, магчыма б разгубіўся, што паказаць хоць бы з відаў адной толькі ўлюбёнаі Прагі. Пачынаеш ад старожытнага Картава моста — і далей разгортваеца цэлы сусвет цэрквяў, палацаў, помнікаў. А як перадаць гукі музыкі, песняў, паҳ кавярняў і печываў? Прыйгодаеш і Скарну, і каралёў-беларусаў, Ягайлівічай, якія панавалі тут, і дзеячаў БНР, прынятых гасціннымі чэхамі на эміграцыі, — нас шмат што лучышь.

А што б зафіксавалі вы з хуткапынных імгненняў падарожжа? Заходзіце, глядзіце, паравоўвайце. І наведвайце Чэхію.

▶ АБ'ЯВА

Аддзяленне Пасольства Швецыі ў Мінску пры падтрымцы Шведскага Інстытута праводзіць з 11 сакавіка па 5 красавіка 2009 года ў Карціннай галерэі Г. Х. Вашчанкі (г. Гомель, вул. Карповіча, 4) персанальную выставу знакамітага шведскага фатографа Енца Ластхейна «Белае мора — Чорнае мора». Адкрыццё выставы адбудзеца ў Гомелі 11 сакавіка ў 16.00.

▶ ПРАЕКТ

РЭТРАСПЕКТЫВА? ГІСТОРЫЯ!

Аляксей Хадыка

Выдавецтва «Галіяфы» ў серыі «Адсутнае беларускае мастацтва» прапанавала чарговае выданне. У кнізе «Рэтраспектыва» наш калега, мастакі крытык па прызванні і журналіст па спосабе реалізацыі, Пятро Васілеўскі прапанаваў пад адной вокладкай выбарку сваіх рэфлексіяў-эсэ «з нагоды розных падзеяў культурніцкага жыцця». Тэксты раней, ад 1990 года, друкаваліся ў «ЛіМе», «Народнай волі», «Дзеяслове». Як заўважае сам Васілеўскі, прызвычайшыся «співаць у хоры» аўтараў перыёдкай, выбіраючы для перадруку свае публікацыі, ён адчуў сябе пастаўленым перад неабходнасцю выйсці да публікі з сольным канцэртам.

Канцэрт атрымаўся не надта працяглым — 16 нарысаў на 130 старонак, але надзвычай пра-

фесійным, шчырым і выразным. Улічваючы вялікую працаздольнасць аўтара, трэба разумець, што для першага сольнага выхаду ён меў магчымасць адбору твораў, якія палічылі вартымі, з вялікай колькасці зробленага ім за абрани прамежак часу. Найбольш уражвае то, як лёгка падчас укладання зборніка тонкі крытык мастацтва пераўтварыўся ў грунтуюнага і разважлівага гісторыка, стварыўшы своеасаблівы міні-дапаможнік менавіта пад гісторыі сучаснага беларускага мастацтва. Пазнамёцца з творчымі партрэтамі «патрыярхаў» Міхаіла Савіцкага, Заіра Азгура, Барыса Заборава, Арлена Кашкуровіча і больш маладых мастакоў — Уладзіміра Цэслера і Сяргея Войчанкі, Яўгена Шатохіна, Сяргея Цімохава, Валянціна Губараўа, Артура Клінава, Алеся Пушкіна, Аляксандра Ісачова, са старонкамі, прысвечанымі выставам беларускага авангарду на зломе ад савецкіх часоў да гадоў адноўленай незалежнасці.

Сабраны імёны, якія засталіся і застаюцца ў гісторыі (некі з персанажаў ужо не жыве), стаўленне да якіх часам неадназначнае і ў самога аўтара, і ў публікі. Але далікатна, узважана, без крайнасцяў, якія б пакідалі магчымасць усуненіцца ў этычнай самадастатковасці крытыка-гісторыка, гэтыя імёны

пастаўлены ў пырокі гісторыка-культурны еўрапейскі кантекст. Апошніе — не вынік жадання аўтара лішні раз выказаць сваю бліскучую эрудыцыю — чытачу прапануеца інтэлектуальная закончаныя і адпрацаваныя збор нарысаў (яшчэ раз падкрэсліў!) гісторыі новага мастацтва нашай краіны. Авантурд і традыцыя, прафесіяналізм і мастацкая кан'юнктура, патрыятызм у спалучэнні з вытанчанай адаптацыяй сусветнай мастацкай практикі, стасункі творцы і глядача — прамлеменная частка нарысаў, спалучаная з прысутнай у іх неабходнай інфармацыйнасцю.

«Рэтраспектыву» можна разглядаць як накід падручніка ў акрэсленай вышэй сферы ведаў, але так не дазваляе сказаць лёгкі і жывы, з добрай долій іроніі стыль нарысаў. Варта прыгладаць хоць бы эпізод пра пераўтварэнне песняра аголенай натуры Аляксея Кузьміча ў «художника Мадонну». Але тут ужо ідзе пра дачыненні творцы і музы ў ідэальным і фізічным вымярэнні.

Зазначым, што ў праекце выдавецтва «Галіяфы» (Зміцер Вішнёў, Міхась Башура і іншыя) на 2009—2010 гады — трэці тузіны імёнаў і пазыцый кніг прозы, паэзіі, эсэістыкі, крытыкі (серыя «Другі фронт мастацтваў»), фантастыкі, мастацкіх перакладаў і дзіцячай літаратуры. Зычым поспехаў.

▶ КНІГАРНЯ

«РАБІНАВЫ ХМЕЛЬ» СЯРГЕЯ ХМАРЫ

Мікола Кананович

Не так даўно ў мінскім выдавецтве «Кнігазбор» пабачыла свет кніга выбраных твораў беларускага пэата, палітычнага і грамадскага дзеяча Сяргея Хмары (Сяргея Сіняка) «Рабінавы хмель». Кніга сталася вынікам руплівай працы яе рэдактара, укладальніка, аўтара прадмовы і каментара Сяргея Чыгрына.

Наш калега доўгія гады лістываўся з Сяргеем Хмарай. Паэт стала жыць у Таронта (Канада) на эміграцыі з паслявеннага часу, дзе памёр у 1992 годзе. Летам 2008 года дачка Сяргея Хмары Магдалена Сіняк са сваім мужам упершыню наведалі радзіму бацькі — вёску Казлоўшчына Дзятлаўскага раёна. А спыніліся яны, натуральна, у Слоніме ў Сяргея Чыгрына.

У сярэдзіне 20-х гадоў мінулага стагоддзя Сяргей Хмары арганізаў на Слонімшчыне 32 гурткі Беларускай сялянска-рабочніцкай грамады. У Слоніме паэт жыў з канца 30-х і ў пачатку 40-х гадоў.

Давялося яму тут і ў турме пасядзець пры паляках. Наогул, за сваю беларускую творчую і палітычную дзеянасць пры паляках, пры немцах і пры саветах Сяргей Хмары-Сіняк адседзеў у турмах каля 11 гадоў.

Сяргей Чыгрын расказвае пра лёс і біяграфію Сяргея Хмары ў прадмове да кнігі «Жураўліны шлях паэта». Далей ідуць раздзелы: «Вершы», «Абразкі», «Абагох крывіцкіх сказы (З беларускай міфалогіі)», «Згадкі», «Лісты Сяргея Хмары з Таронта» і заканчваеца кніга раздзелам «Каментар», дзе ўкладальнік адсылае чытачоў да крыніц, з якіх браліся творы для друку. Асобным раздзелам можна

назваць і фотаматэрыялы кнігі з анотацыямі да іх.

«Рабінавы хмель» — своеасаблівы мастацкі летапіс часу, калі жыў і змагаўся за беларускую справу яе аўтар. Разам з тым вершы, абразкі і згадкі (усташыны) Сяргея Хмары чытаюцца лёгка і з цікавасцю, бо аўтар — таленавіты паэт і літаратар. Да ўсяго, як у кожнага сапраўднага мастака, многія яго творы застаюцца актуальнымі і сёння. Дазволю сабе тут цытату з верша С. Хмары 1936 года «Далакопы»:

Ад рана да ночы капаем.
Пад звоны, пад спевы жалезных рыдлёвак.
Аб будучым думы складаем:
Як звонам матараў наядыдуць дні новы...
Капаем,
Ад рана да ночы капаем...

Так і капаем мы тымі ж рыдлёўкамі і цяпер: зямлю, бульбу, дарогі і дарогу да беларускай Беларусі.

...А кніга цікавая і дыхтоўная — у цвёрдай вокладцы ды на добрай паперы. І варта падзякаўці, што Сяргей Хмары ўпершыню дайшоў да Беларусі ў найбольш поўным зборы яго твораў. Хаця б на кладам у 100 асобнікаў.